

Slovenski VESTNIK

LETNIK XL

CELOVEC, PETEK, 7. JUNIJ 1985

ŠTEV. 23 (2229)

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 7 šilingov
mesečna naročnina 25 šilingov
celeletna naročnina 250 šilingov
P. b. b.

Kakor nekoč v nacistični dobi:

Strankarska troedinost zahteva odstranitev dvojezičnih napisov v Žitari vasi

Nemškonacionalna vojna proti dvojezičnim označbam in s tem proti enakopravnosti slovenščine v ljudski šoli v Žitari vasi, ki se je začela proti koncu leta 1981, je zdaj po daljšem „premirju“ znova vzplamtela: Na ponedeljski seji žitarskega občinskega odbora je krajevna ÖVP v medstrankarskem tekmovanju, kdo bo bolj bojevit v nastopanju proti Slovincem in njihovim pravicam, prehitela ostali dve stranki in povsem nepričakovano predlagala odstranitev dvojezičnih označb v šoli. SPÖ in FPÖ sta se predlogu radevolje pridružili in tako je bil v duhu strankarske troedinosti proti glasovom Enotne liste sprejet sklep, da je dvojezične napise treba odstraniti. (Več o seji občinskega odbora poročamo na 8. strani.)

Sklep žitarskega občinskega odbora o odstranitvi dvojezičnih označb v tamkajšnji ljudski šoli sta tajnika obeh osrednjih slovenskih organizacij, dr. Marjan Sturm za Zvezo slovenskih organizacij na Koroškem in Franc Wedenig za Narodni svet koroških Slovencev, v skupni tiskovni izjavi označila za agresivno nemškonacionalno, v smislu člena 7 državne pogodbe ilegalno in proti slovenskim občanom Žitare vasi naperjeno dejanje.

„Ta odločitev, ki so jo sprejele SPÖ, ÖVP in FPÖ proti glasovom Enotne liste, je eklatantno naperjena proti enakopravnosti slovenskega jezika“, je rečeno v skupni izjavi, „in jo more slovenska narodnostna skupina razumeti le kot kolektivno žalitev in akt brskiranja.“

Predstavnika obeh osrednjih slovenskih organizacij opozarjata, da s sedanjo odločitvijo v Žitari vasi postaja jasno, da propaganda nemškonacionalnih organizacij,

zlasti okoli KHD-jevskega referenduma zoper skupno šolo, rodi nadaljnje usodne sadove in težko obremenjuje ozračje sožitja obeh narodnostnih skupin na Koroškem.

„Sramotno je, da prav v jubilejnem letu državne pogodbe narašča dejavnost tistih, ki merijo na to, da bi slovenskemu prebivalstvu odvzeli njegov značaj in pravice manjšine,“ poudarjata osrednji organizaciji koroških Slovencev ter napovedujeta, da bosta na regionalni, državni in mednarodni ravni podvzeli ustrezne korake, da se tak razvoj v bodoče prepreči.

V brzojavkah, ki sta jih poslali zveznemu kanclerju in predsedniku SPÖ Fredu Sinowtzu ter predsedniku ÖVP Aloisu Mocku, sta osrednji slovenski organizaciji protestirali zaradi protislovenskega ravnanja krajevnih dejavnikov obeh velikih strank v Žitari vasi.

ZVEZA KOROŠKIH PARTIZANOV
ZVEZA SLOVENSkih IZSELJENCEV
SLOVENSKO PROSVETNO DRUŠTVO „VRTAČA“

vabijo na

PROSLAVO 40-letnice zmage nad fašizmom in povratka naših izseljencev

v nedeljo 16. junija 1985 s pričetkom ob 14. uri pri Šašelnu v Slovenjem Plajberku

V okviru prireditve, na kateri bodo spregovorili predsednik Zveze koroških partizanov Janez Wutte-Luc, predsednik Zveze slovenskih izseljencev Jože Partl, tajnik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem dr. Marjan Sturm in predstavnik Dokumentacijskega arhiva avstrijskega odporiškega gibanja na Dunaju, bo

odkrit spomenik 26 žrtvam nacističnega nasilja.

Kulturni spored bodo oblikovali: mlada godba na pihala Glasbene šole Šmihel nad Pliberkom, Koroški partizanski pevski zbor, moški pevski zbor SPD Borovlje in sestri Čertov.

! Udeležimo se naše osrednje proslave ob 40-letnici zmage nad fašizmom in povratka naših izseljencev. !

**Der Bürgermeister
der Kreisstadt Völkermarkt**
Sernpredner Nr. 11
21. 724/41 Völkermarkt, am
Ihre Zl.
Entfernung slowenischer
Aufschriften.
An Herrn
Entsprechend dem Erlasse der Geheimen
Staatspolizei, III 850/41 und des Landrates
Zl. 9094/41 fordere ich Sie auf, jede weitere An-
fertigung von slowenischen Aufschriften auf Grab-
steinen, Wegweisern, Hauschildern usw. subunter-
lassen. Zuwiderhandlungen werden strengstens be-
straft und können einer staatsfeindlichen Sabotage
gleich.
Die Maler und Steinsetzer bitte ich, jene
Kunden die um Umschriftung von Grabsteinen ver-
sprechen bevorzugt und dringlich zu bedienen.
Besonderes Augenmerk ist der Deutschen
Schreibart zuzuwenden und in fraglichen Fällen der
Taufschein mir hierents vorzulegen.
Ich verpflichte Sie somit mir ehren-
amtlich aufklärende Amtshilfe zu leisten.
Der Bürgermeister:
als Ortspolizeiverwalter.

ZGOVORNA SORODNOST:

Kakor leta 1941 nacistični oblastniki, tako danes „demokratične“ stranke zahtevajo odstranitev slovenskih napisov. O premagani preteklosti na Koroškem res ne more biti govora — tukaj moramo govoriti le o zvestem izpolnjevanju oporoke nacističnega gauleiterja Rainerja, da je treba nadaljevati tradicionalno politiko „za svobodno (osvobodeno Slovencev) in nedeljeno (čisto nemško) Koroško“.

Prireditve ob 40-letnici zmage nad fašizmom

Letos, ko obhajamo 40-letnico zmage nad fašizmom in konca druge svetovne vojne, se po vseh državah Evrope vrstijo najrazličnejše prireditve, na katerih se spominjajo zgodovinskih dogodkov pred štirimi desetletji, ko so si svobodoljubni narodi po letih zatiranja in trpljenja ter junaškega boja končno priborili osvoboditev izpod zločinskega nacifašističnega režima. Še posebej pa veljajo te prireditve spominu na vse tiste, ki so s svojim trpljenjem in bojem doprinesli k zmagi nad fašizmom.

V praznovanje letošnjih obletnic se vključuje tudi slovenski narod, ki je po fašistični okupaciji na smrtno obsodbo odgovoril z uporom ter v večletnem narodnoosvobodilnem boju skupaj z vsemi narodi in narodnostmi Jugoslavije

osvobodil svojo domovino. Tudi konec minulega tedna sta bili dve taki proslavi: V soboto je bilo na kraju nekdanje podružnice mauthausenskega taborišča na Ljubelju tradicionalno srečanje bivših internirancev in protifašističnih borcev. Prireditve so se udeležili tudi koroški partizani, priporniki in pregnanci. V nedeljo pa se je zbralo več kot 15.000 ljudi na Hribu svobode v Ilirski Bistrici, kjer je bila mogočna proslava 40-letnice zmage nad fašizmom ter osvoboditve Istre in Slovenskega Primorja.

Jutrišnja sobota bo na gradu v Brestanici pri Krškem proslava 40. obletnice povratka slovenskih izgnancev v domovino. Kakor iz Koroške, tako so nacisti med zadnjo vojno tudi iz slovenske Štajerske, Gorenjske in deloma iz Primorske

izselili na desetstisoče ljudi. Od več kot 60.000 teh izgnancev jih je 45.000 šlo skozi taborišče v Brestanici. V spomin na ta zločin nacizma je bil 7. junij proglašen za dan slovenskih izgnancev in na brestaniškem gradu je urejen muzej slovenskega izgnanstva.

V nedeljo pa bo v Begunjah, kjer je bila zloglasna nacistična mučilnica, zbor aktivistov, borcev in zaupnikov Gorenjske, ki bo letos še posebej posvečen praznovanju 40-letnice osvoboditve. Letošnjemu praznovanju so se pridružili tudi koroški partizani ter Kokrški odred, ki je ob koncu vojne deloval na Koroškem — tako bo prireditve širšega gorenjsko-koroškega pomena. Med sodelujočimi skupinami bosta tudi ansambel Aveniki in plesni ansambel Gorenjci.

Demonstrirana izravnanost v resnici razdvojenost FPÖ

Z novim programom, ki ga je sprejela minulo soboto in nedeljo na kongresu v Salzburgu, je napravila svobodnjaška stranka nov poskus, da dokáže svojo verodostojnost kot vladna stranka. V kolikšni meri ji je ta poskus uspel, bo seveda pokazala šele bodočnost, ko se bo morala uveljaviti pri volitvah. Ravno s pogledom na bodoče preizkušnje pa se je pri formuliranju novega programa in predvsem tudi v kongresni razpravi o njem vidno trudila, da bi demonstrirala „popolno izravnanost“ med nosilnima stebroma svoje ideološke usmeritve kot nacionalna na eni in kot liberalna na drugi strani.

V težnji po takšni izravnanosti je šla tako daleč, da se je celo izrekla za širokogrudno obravnavanje narodnostnih manjšin in da se je celo distancirala od nacionalsocializma! Ob tem, kakšno manjšinsko politiko zasleduje ta stranka predvsem na Koroškem, in zlasti v luči rjave preteklosti mnogih njenih vodilnih funkcionarjev v nedavni aferi Reder takšna opredelitev skoraj meji na šizofrenijo.

Na kongresu demonstrirana izravnanost v resnici ne more prikriti dejanske razdvojenosti, ki jo je pri svobodnjakih opaziti na mnogih področjih. Posebno očitno pa prihaja ta „razdvojenost“ do izraza med teorijo in prakso, med besedami in dejanji svobodnjakov. Za ilustracijo le dva izmed najnovejših primerov na Koroškem, ki kažeta, da

so na salzburškem kongresu, kjer so sicer veliko govorili o varstvu človekovega okolja, izgleda povsem prezrli nevarnosti duhovnega onesnaževanja človekovega življenjskega prostora.

Težko je namreč govoriti o sožitju in sporazumevanju med narodi, če nekateri vidijo svojo nalogo v tem, da medčloveške odnose zastrupljajo s pogrevanjem starih predsodkov, ki za današnje

Da FPÖ-jevska razdvojenost vidijo tudi drugi, kaže karikatura, ki jo je v Kleine Zeitung objavil Dieter Zehentmayr.

pojme niso le nacionalistični, temveč naravnost rasistični. Tako beremo npr. v glasilu koroških svobodnjakov, da bodo na pobudo beljaške FPÖ ob baški cesti spet namestili napis iz leta 1920, ki je v svoji izpovedi res edinstven prispevek zblíževanju med narodi: „Hier war die Grenz! / des Serbenreichs gezogen! / Hier schlugen an des Balkans ungestüme Wogen! / Des Kärntners unbeugsame Heimatliebe! / zerschlug die Grenz! mit einem mächtigen Hiebe!“

Kaj bi se vendar čudili beljaškimi svobodnjakom, če se navdušujejo za duhovno obnavljanje davno preživelih mej in razmejitev, ko pa se njihov deželni poglavar sam še danes upira prizadevanjem, da bi meje med državami čim bolj zgubile značaj ločnic in postale mostovi med narodi. Le kot popoln anahronizem v dobi vsesplošnega povezovanja moramo razumeti Haiderjevo nasprotovanje gradnji karavanškega predora; njegovo argumentiranje pa je spričo dejstva, da tako govori odgovorni referent za tujski promet, brez dvoma edinstvena donkijhotovščina.

Ze ta dva primera kažeta, da je izravnanost, ki so jo svobodnjakovi skušali manifestirati na svojem kongresu v Salzburgu, v resnici vsestranska razdvojenost. Njen posebno značilen predstavnik je Haider, ki s svojo kameleonsko spremenljivostjo kakor je komentiral neki dunajski list — ni nevaren le za splošni demokratični razvoj, temveč se ga upravičeno boji tudi lastna stranka.

PREBERITE

na strani

- 2 Slovenščina na mejnih prehodih
- 2 Poglavitna načela za evropsko narodnostno pravo
- 3 Srečanje pisateljev narodnih skupin
- 4 Občni zbor Slovenske športne zveze
- 7 Tudi na Štajerskem živijo Slovenci
- 7 Zakaj se je druga svetovna vojna končala ravno na Koroškem?
- 8 So skrbi za pivovarno pri Štihu pristne?

Slovenščina na mejnih prehodih je priznana kot uradni jezik

Na podlagi § 3 člena 7 avstrijske državne pogodbe je slovenščina priznana kot uradni jezik. V smislu tega določila vsebuje tudi zakon o narodnih skupinah in razne odredbe ustrezne predpise, ki urejajo uporabljanje slovenščine kot uradnega jezika pri najrazličnejših uradih in ustanovah.

Znano je, da ti predpisi za praktično izvajanje določila o slovenskem uradnem jeziku niso ravno širokogrudni; sedmojuljska zakonodaja je nasprotno naravnost klasični primer restriktivnega reševanja tega vprašanja. Poleg tega je tudi uradovanje samo odvisno od vzdušja, ki vlada pri posameznih uradih — saj vedno spet doživljamo primere nerazumevanja in celo zavračanja, kakor da bi na Koroškem še vedno veljalo nacistično povelje „Kärntner sprich deutsch!“.

Vendar pa je v prvi vrsti odvisno od nas samih, kako hitro in kako široko bomo naši materinščini priborili praktično priznanje in spoštovan položaj enakopravnega uradnega jezika: čim bolj se ga bomo posluževali v stikih z oblastmi in uradniki, tem bolj mu bomo utrdili njegovo veljavo. Zato povsod zahtevamo slovensko uradovanje in se poslužujemo sloven-

skega uradnega jezika! Zavedajmo se, da je to naša pravica in kratenje te pravice je očitna diskriminacija; v primeru take diskriminacije pa se pritožimo na pristojna mesta.

Take pritožbe so že bile vložene tudi v zvezi z neupoštevanjem načela enakopravnosti slovenskega uradnega jezika na mejnih prehodih in pristojni finančni minister dr. Franz Vranitzky je v svojem odgovoru (pismo od 23. maja 1985, št. AP 356/85) med drugim sporočil: S strani zveznega ministrstva financ obstaja odredba, po kateri mora pri vsaki carinarnici, ki pride v poštev, biti v službi navzoč vsaj en slovensko govoreči uradnik. Za primere kratkotrajnih personalnih omejitev (npr. bolezen) pa so pri vsaki carinarnici na razpolago dvojezični pripomočki, ki omogočajo uradovanje s slovensko govorečimi avstrijskimi državljanji. Poleg tega so na voljo še slovensko govoreči uradniki, ki jih lahko pritegnejo k uradovanju v slovenščini. In končno minister še zagotavlja, da bodo nadaljnje izboljšave dosežene s sproti prirejenimi tečajji slovenščine za carinske uslužbenke.

Za pravice manjšin

Na nedavni deželni konferenci Alternativne liste Gradišćanske v Bortl/Oberwart so med drugim obravnavali tudi položaj etničnih skupin na Gradišćanskem. O tem povsod so objavili posebno izjavo za tisk, v kateri Alternativna lista Gradišćanske „obžaluje, da se sedanja deželna politika ne ozira na to, da na Gradišćanskem živi več jezikovnih in narodnostnih skupin“. Pri tem zanikajo, prezirajo in kršijo celo v državni pogodbi zajamčene pravice, kot je člen 7, ki ima značaj ustavnega prava.

Alternativna lista Gradišćanske se zavzema za zopetno poživitev tradicij kulturne in jezikovne mnogovrstnosti in terja ustrezna določila, pri čemer bi moral za podlago služiti člen 7 državne pogodbe, ki bi ga bilo treba razširiti na vse na Gradišćanskem živeče etnične skupine.

Da bi se izboljšalo ozračje sporazumevanja med narodnostnimi skupinami, pa bi morali po predstavah Alternativne liste Gradišćanske najprej v okrajnih središčih urediti večjezične vrtnice, kjer bi tudi nemškogovoreči otroci imeli možnost učiti se drugega ali tretjega jezika. Trenutno poteka dvoje-

zičnost, če sploh, samo v eno smer — pravi Alternativna lista v svoji izjavi za tisk — nemškogovoreči otroci pa imajo le malo oz. sploh nimajo možnosti, da bi se na naraven način učili madžarsko ali hrvaško.

Avstrija zamolči manjšine

V letošnji aprilski številki znane ameriške revije „National Geographic“ spet vidimo, kako Avstrija resno jemlje (ali „dosledno zamolči“) svoje narodne manjšine, med njimi tudi koroške Slovence.

Pod naslovom „Ti večni Avstrijci“ poročata pisec John J. Putman in fotograf Adam Woollfitt o zanimivostih iz vsega avstrijskega ozemlja, tako tudi iz dežele Koroške. Toda na vseh 38 straneh nikjer niti z besedo ne omenita slovenske (ali hrvaške, ali kakšne druge) narodnostne manjšine. Jezik avstrijske republike je nemški, kakor pišeta; vsa tista množica ljudi, s katerimi sta se pogovarjala — in med njimi je nemalo državnih uradnikov — jima ni povedala nič drugega.

Kdaj je torej Avstrija verodostojna: ali takrat, ko v uradnih izjavah poudarja, da so manjšine obogatitev; ali takrat, ko manjšine zamolči, kakor da bi se jih sramovala?

Ivan Dolenc, Kanada

Seja predsednikov dežel Alpe-Jadran

Na Brionih — „od koder so se v preteklosti, za časa življenja predsednika Tita, širila v svet globoka spoznanja o potrebah sodobnega človeštva,“ kot je na zaključni tiskovni konferenci dejal predsednik delovne skupnosti Alpe-Jadran Ante Marković — so se prejšnji teden sestali predsedniki desetih članic te skupnosti. Obravnavali so dolgo vrsto perečih vprašanj, ki tarejo ljudi na območju Alpe-Jadran: od široke problematike varstva človekovega okolja preko najrazličnejših oblik gospodarskega sodelovanja pa do takih pojavov, kot so včasih že škandalozni prometni zastoji na mejnih prehodih.

Ravno v tem zadnjem vprašanju je bila posebno aktivna koroška delegacija, ki jo je vodil deželni glavar Wagner. Zavzeli so se za odpravo težav, ki se vedno spet pojavljajo pri carinjenju blaga na koroško-italijanskem prehodu Kokovo; opozorili pa so tudi na večurna čakanja na prehodih, kjer se jugoslovanski delavci vozijo na dopuste v domovino.

Na zasedanju na Brionih je bilo govora tudi o narodnih manjšinah na območju Alpe-Jadran ter so napovedali, da bodo o tej problematiki izdelali posebne vprašalnike.

Na vprašanje slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji in posebej na neizpolnjeni člen 7 državne pogodbe pa je med svojim obiskom na Štajerskem opozorila tudi delegacija skupščine SR Slovenije.

Poglavitna načela za evropsko narodnostno pravo

Na nedavnem kongresu narodnosti v Ženevi, ki so ga sklicali Federalistična unija evropskih narodnosti (FUEV), Mednarodno združenje za obrambo ogroženih jezikov in kultur (AIDLCM) ter Mednarodni inštitut za narodnostno pravo in regionalizem (INTEREG), so sprejeli Poglavitna načela za evropsko narodnostno pravo, ki naj bi med drugim služila tudi Evropskemu svetu, ki pripravlja posebno Listino pravic narodnostnih skupnosti.

POGLAVITNA NAČELA

ki so bila sprejeta na ženevskem kongresu (ki pa so — kakor je bilo že opozorjeno v našem poročilu o tem kongresu — v marsikaterem pogledu še pomanjkljiva in nedodelana), so zajeta v naslednjih dvajsetih členih:

Člen 1

Vsaka etnična skupina (narodnostna manjšina) ali narodnostna skupina — v nadaljnjem skupina — ki jo označujejo lastnosti kot lasten jezik, kultura ali tradicije, ima tako na mednarodni kot tudi notranjdržavni ravni in neodtujljivo nedotakljivo pravico, da se jo prizna kot narodno, etnično in kulturno (jezikovno) enoto.

Člen 2

Vsaka skupina ima na svojem podedovanem naseljenem območju ne glede na število pripadnikov nedotakljivo in neodtujljivo pravico do zaščite, ohranitve, razvoja in pospeševanja svoje posebnosti/identitete.

Člen 3

Pravica do razcveta in razvoja presega individualno zaščito pred diskriminacijo ter obsega tudi pospeševanje skupine kot take v njenem obstoju.

Člen 4

Skupine imajo neodtujljivo pravico, da je njihovo domovinsko območje, območje, na katerem so preko svojih prednikov udomačeni, zavarovano in njim ohranjeno. Njihovo domovinsko območje ne sme biti potujčeno niti v upravnopravno razdobljeno ter ne sme zaradi tujega naseljevanja izgubiti svojega etničnega oz. jezikovnega značaja.

V šolah in v javnem življenju domovinskega območja je treba jezik skupine prednostno varovati in pospeševati. Zgodovina in kultura skupine morata predstavljati neodpoveden del pouka.

Člen 5

Vsaka skupina ima pravico, da se — tudi pravno — organizira. Ima pravico do kulturne avtonomije. Skupine morajo biti primerno udeležene na javnih sredstvih.

Člen 6

Vsaki skupini je treba zagotoviti možnosti in sredstva, da oblikuje lastne radijske in televizijske oddaje ter izdaja svoj lastni tisk.

Člen 7

Prebivalstvu dela državnega ozemlja, ki ga pretežno naseljuje skupina, naj bo zagotovljena ozemeljska samouprava in regionalna zakonodaja vključno davčne pristojnosti ter/ali odgovarjajoča udeležba na javnih sredstvih države.

Člen 8

Vsak pripadnik skupine ima pravico, da se svobodno seli in da ostane v podedovani domovini. Pripadniki skupine kot javni uslužbeni ne smejo biti brez njihovega pristanka premeščeni iz podedovane domovine. Vojaški obvezniki morajo imeti možnost, vojaško obveznost odslužiti v svoji domovini.

Člen 9

Države morajo gospodarske pogoje urediti tako, da pripadniki skupin lahko dobijo delo v svoji domovini. Gospodarski razvoj in industrializacija ne smeta ogroziti identitete skupine.

Člen 10

V kolikor skupina ni strnjeno naseljena, ji država prizna posebno avtonomijo.

Člen 11

Vsakdo ima pravico, da se svobodno, brez vplivanja in slehernega pritiska prizna k narodni manjšini oz. narodnostni skupini. To priznavanje se ne sme oporekati niti preiskovati. Države so dolžne ustvariti pravne, politične in socialne pogoje za to svobodno priznavanje.

Člen 12

Vsak pripadnik skupine ima pravico svoj jezik ali regionalni jezik ustno in pismeno svobodno uporabljati in gojiti v javnem in zasebnem življenju. Sem sodi tudi pravica do pouka in cerkvene oskrbe vključno verouka. Vsaka država je dolžna skupini to pravico priznati in zagotoviti.

Člen 13

Vsak pripadnik skupine ima pravico, da se na domovinskem območju in pri zanj pristojnih javnih uradih, sodiščih in oblasteh neposredno pismeno in ustno poslužuje svojega jezika. Pogoje za to je treba ustvariti.

Člen 14

Pripadniki skupine in njihove javne in zasebne organizacije imajo pravico vzdrževati stike s prebivalstvom istega jezika ali kulture izven lastnega državnega ozemlja.

Člen 15

Države naj pri svojem sodelovanju z drugimi državami na področju kulture, gospodarstva in na drugih področjih ustrezno upoštevajo potrebe skupin.

Člen 16

Enakovrednost spričeval, pridobljenih na inozemskih učnih zavodih v jeziku skupin, naj bo priznana v polnem obsegu.

Člen 17

Pravice skupin ne smejo biti okrnjene s sklepi večine. Te pravice so podvržene zgolj nadzorstvu sodišč glede njihove ustavnosti, pri čemer je presoja smotrnosti izključena.

Člen 18

Vsaka skupina ima pravico do primerne zastopstva v parlamentih ter v vseh zakonodajnih in upravnih korporacijah, občinah itd. Omejitveni predpisi, osnovni mandati in podobno za skupine ne bi smeli veljati. Razdelitev volilnih okrajev je treba urediti tako, da to skupinam pri kandidaturah ne bo škodovalo in da naseljeno območje skupine ne bo razdobljeno.

Člen 19

Skupinam v državi ali zvezni državi, ki je priključena nadnacionalni organizaciji držav, mora biti zagotovljena pravica, da se primerno zastopane v vseh pristojnih gremijih in se lahko obračajo neposredno na nadnacionalne gremije.

Člen 20

Organizacije skupin so upravičene zastopati koristi skupin, njihovih organizacij in njihovih posameznih pripadnikov pred sodišči, oblastmi, in javnimi gremiji. Skupina, ki ji država omejuje njene pravice, mora imeti možnost pri narodnih in mednarodnih sodiščih terjati pomoč in varstvo.

OB NEDAVNIH VISOKOŠOLSКИH VOLITVAH:

Protestna drža ali depolitizacija študirajočih?

To vprašanje je ob letošnjem volilnem zadržanju študentov in študentek na avstrijskih univerzah bolj kot upravičeno. Razmerje med desnimi in levimi silami se sicer ni bistveno spremenilo — vse bolj problematična pa postaja volilna abstinenca velike večine študirajočih mladine: udeležba pri letošnjih volitvah je napram 36% pri zadnjih volitvah upadla za več kot 6%, kajti volilo je le še 30 odstotkov vseh vpisanih študentov.

To okoliščino so tako zmagovalci kakor tudi poraženci pri teh volitvah razumeli kot znak protesta v študentskih vrstah. Pojav tako imenovane depolitizacije (tudi študirajoče) mladine ni tako enostaven in samoumeven, da bi ga lahko navajali kot glavnega indikatorja za od leta do leta upadajoče število študentov, ki se sami še bodisi politično udeležujejo bodisi udeležujejo volitev.

Poslabšanje socialnega položaja in zaostrenje študijskih pogojev

Tudi to depolitizacijo lahko pojmujejo kot večji del konstruiran pojav. Spremembe študijskega reda, uvedba tako imenovanega diplomatskega študija in druge inovacije so imele za posledico višjo zahtevnost študija za vsakega posameznika. Na mesto večje samostojnosti vsakega posameznika pri učenju in študiranju je v mnogih primerih stopil prav šolski sistem s točno predpisanimi smernicami od pr-

ve ure do zadnjega izpita. Veliko svobode — pa tudi prostega časa — študentom ni ostalo.

Istčasno se je rahljala socialna mreža. Število študentov, ki prejema državno štipendijo (danes še 11%), se je v zadnjih desetih letih zmanjšalo za polovico. Po statističnih podatkih si velik del študentov omogoča študij z delom v počitnicah ali sploh s pol dnevnim ali priložnostnim delom poleg študija. Ministrstvo štipendij dosti let sploh ni ustrezno povišalo, tako da dandanes mnogim študirajočim ne zagotavlja študiranja.

Varčevanje pri visokošolski izobrazbi — državna „selekcija“?

Neugodna je tudi situacija na univerzi sami — vladni sklep je dovolj jasno nakazuje: milijarde gredo za nakup novih starih letal, ki bodo v nekaj letih spet odslužila, na področju znanosti pa štedi pri izobrazbi tistih kadrov, ki naj bi v naslednjih letih prispevali svojo akademsko delovno moč za boljši jutri... Predavalnice so tesne, ustreznih predavanj mnogokrat premalo, večajočemu številu študentov pa se ministrstvo za znanost odziva le z varčevalnimi ukrepi pri nastavljanju univerzitetnih kadrov.

Koga more spričo takih dejstev sploh še čuditi, da je Avstrija medna-

rodno vodilna pri prekinitvah študija (ca. 45 odstotkov).

Lik današnjega študenta

Zivljenje študenta danes prav gotovo ni tako mično, kot ga opisuje znana poskočnica „Če študent na rajžo gre...“. Najmanj je tako, kot je bilo nekdanj, ko so po naših vaseh imeli študenta že za pravišnjega gospoda. Toda tudi „luftarski“ lik, ki se ga je prijel v sedemdesetih letih, danes ne ustreza. Za rajžanje je kaj malo časa. Učenje, stres, psihičen pritisk, uživanje psihofarmaceutskih medikamentov in koncentracijskih sredstev, pomanjkljiva hrana — to je današnji vsakdan marsikaterega študenta. Negativne posledice so kajpada zelo pogoste — med drugim tudi splošna nezainteresiranost za socialna ali politična dogajanja v naši okolici.

Apatija namesto volitev? Nesmiselna protestna drža namesto aktivnega doprinosa k varovanju demokratičnih pravic študentov? Brezbrižnost tudi do svojih lastnih pravic in interesov? So temu krivi študentje sami?

Podobne probleme pozna tudi naša slovenska manjšina. Posebno izrazit postane problem v slovenskih študentskih strukturah, kjer se splošna nepolitična drža marsikater(e) slovenske(ga) študent(a)ke kaj rada spreobrne tudi v narodno-zavestno apatijo.

I. Schellander

Veselica v Pavličevi ulici

Veselica v Pavličevi ulici je enosmerno cesto vsaj za nekaj ur spremenila v večnamenski kulturni prostor. V vsakdanjost poslovne ce-

ste je zadnjo soboto prodrla vsaj za nekaj ur ustvarjalnost otrok, radoovednost Celovčanov in poleg nemščine po zvočnikih tudi slovenska beseda.

Poskus sodelovanja treh slovenskih in enega dvojezičnega podjetja je bil gotovo posrečen: zrastle je povpraševanje po slovenski literaturi, po nemških prevodih slovenskih knjig, otroci so na stojalih celolastne starše presenetili s svojo umetniško ustvarjalnostjo in tudi dijaki so v kvizu Mladinske knjige iz Ljubljane pokazali svojo razgledanost, ki je bila honorirana s knjižnimi nagradami.

Brez glasbe veselice seveda ne bi bilo, skupina Kundalini je igrala, Brane Gruber, z narodnega gledališča v Ljubljani, in Heino Fischer, z mestnega gledališča v Celovcu, pa sta v obeh jezikih odlično predvajala Martina Krpana. Za telesno dobro počutje pa je skrbel prva celovška dvojezična gostilna.

„Nagrada za novo literaturo“

77 koroških avtorjev — mlajših od 27 let — je poslalo svoja prozna besedila beljaški skupini „508“, ki je razpisala „pospeševalno nagrado za novo literaturo na Koroškem“. Vsekakor dober odziv, le slovenskega besedila ni bilo med njimi.

V Paracelsusovem dvorišču v Beljaku so minulo soboto nagradjenem podelili nagrade. Literarno nagrado mesta Beljak je dobil študent Walter Fanta za besedilo z naslovom „Telefongeschichte“, pospeševalni nagradi „Bank für Kärnten und Steiermark“ pa sta dobila Gabriele Demeter-Staller („Der Fluch der Mutter“) in Stefan Bulfon („Der Blinde“).

Hkrati je bila javnost predstavljena knjiga, v kateri so zbrali prispevki nagrajencev in 20 drugih avtorjev, ki so sodelovali pri natečaju. Zbirko prispevkov je založba Drava izdala pod naslovom „Seelensplitter“ v presenetljivo kratkem času. Med objavljenimi besedili najdemo tudi pripoved Cvetke Lipuš („Trunken“). Svoja besedila so tričlanski žiriji (Edith Darnhofer, dr. Helga Mrač-

nikar in Helmut Scharf) oddali tudi štiri Slovenci, vendar nobeden v slovenskem jeziku! Neodvisno od dejstva, da niso vsi vedeli za možnost oddati besedilo tudi v slovenski, nas sili to dejstvo v premišljevanje o stanju kulturne zavesti na Koroškem!

Portreti, razprave...

Pri Joklnu v Celovcu ne razstavljajo samo portretov kulturnih ustvarjalcev iz Slovenije, ki jih je slikal Igor Antič, poklicni fotograf iz Ljubljane, pri Joklnu bo prihodnje sredo 12. junija (ob 20.30 uri) posegel v kulturno razpravo tudi bivši ORF intendant Wolf in der Maur. Govoril bo na temo „Kje leži Srednja Evropa“. Razpravljal bo o kulturno-političnem razvoju v Evropi, kjer se spopadajo sile, ki bi rade zavrtle kolo zgodovine spet nazaj, in sile, ki jim je pri srcu odpiranje kulturnega sveta in utrjevanje identitete narodov.

Wolf in der Maur bo govoril o okviru občasnih „jour fix-ov“ Drave pri Joklnu.

Pisatelji bodo razpravljali o narodni identiteti

Srečanje pisateljev narodnih skupin, ki bo 14. in 15. junija, letos prvič ne bo na Obirskem. Ze izbira Celovca za kraj srečanja naj pokaže, da imajo organizatorji namen srečanje čim bolj odpreti. In to tudi vsebinsko, predvsem v smislu odpiranja vprašanj, ki se jih vsi izogibajo. Kje so ločnice, kje so vezi med identiteto narodne skupnosti in avstrijsko narodno zavestjo, to je eno izmed vprašanj. Na pisateljskem srečanju bodo razpravljali predvsem na to temo!

Na srečanje pisateljev vabijo skupno Slovenska prosvetna zveza, Društvo slovenskih pisateljev v Avstriji, koroški PEN-klub in slovenski PEN-center v Ljubljani. Povabljeni pa so poleg slovenskih avtorjev iz Koroške, Slovenije in Italije, gradiščanskih Hrvatov, Južnih Tirolcev in narodnosti iz Slovenije prvič tudi nemškogovoreči pisatelji iz Avstrije.

Praznovanje številnih obletnic je letos zbudilo razpravo mnogih kulturno-političnih vprašanj, o katerih diskutirajo tako pripadniki avstrijskega večinskega naroda, kot Južni Tirolci in pripadniki narodnostnih manjšin v Avstriji ter pripadniki sosednjih narodov. Srečanje pisateljev naj bi pospešilo to razpravo. Povabljeni pa niso samo pisatelji, temveč vsakdo, ki se zanima za ta vprašanja.

S P O R E D

petek, 14. junija

14.30 delovno srečanje pisateljev na temo: „Odgovornost pisateljev za razvoj narodne zavesti.“ Uvodne misli bo pripravila Maja Haderlap.

20.00 Podijska in forumska diskusija na temo: „Avstrijska nacija — s Slovenci ali brez Slovencev?“

Razpravljajo med drugim: Matthias Schönweger (pisatelj) - Južna Tirolska, Andreas Novosel (pisatelj) - Gradiščanska, Lutz Holzinger (novinar) - Dunaj, F. J. Bister (publicist) - Dunaj, Herman Dworzak (sodelavec DÖWa) - Dunaj.

sobota, 15. junij

dopolodne: Obisk muzeja odpora pri Peršmanu v Lepeni pri Železni Kapli, 14.30 referati in diskusija k temi: „Avstrijsko nacionalno vprašanje in identiteta narodne skupnosti.“

Govorijo: Marie-Theres Kerschbaumer - Dunaj, Matthias Schönweger - Juž. Tirolska, predstavnik PEN-centra iz SRS, Jani Oswald.

Vse prireditve bodo v Mladinskem domu SSD, Mikschallee 4, Celovec.

●●●

Srečanje bodo pisatelji zaključili v soboto 15. junija z branjem iz svojih del v dveh južnokoroških krajih:

- ob 20.30 v prostorih Posojilnice v Pliberku (vabita SPZ in SPD Edinost)
- ob 20.30 v Kulturnem domu v Sentprimozu (vabijo SPZ, SPD Danica in SPD Vinko Poljanec).

Slovensko šolsko društvo in Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ Škofiče vabita na

slavnostno otvoritev dvojezičnega vrtca

V ŠKOFIČAH

v nedeljo 9. junija 1985 ob 14. uri pred otroškimi vrtcem v Pačračah.

Sodelujejo:

otroci iz vrtca - MePZ „Edinost“ Škofiče - MG V Liederkranz Schiefling - Frauensingkreis Schiefling in Ribniški oktet

Zvečer ob 20.30 uri vabi SPD „Edinost“ na

koncert Ribniškega okteta

v gostilni Perdacher v Holbičah.

Ustvarjalnost obirskega skladatelja

Zborovska revija „Naši zbori“, ki jo v Ljubljani izdaja Zveza kulturnih organizacij Slovenije (ZKOS) je v svoji zadnji dvojni številki (5-6 1984) ponatisnila zborovska dela, s katerimi se glasbeno spomnijo 40. obletnice osvoboditve. Poleg skladb Sama Vremšaka, Marijana Gabrijelčiča, Ubalda Vrabca in Radovana Gobca najdemo v tem zvezku tudi skladbo Hanzija Artača „Domovina“. V skladbi, ki je napisana na besedilo Milke Hartmanove, je Artač uporabil dvozborno, tako da drugi zbor deluje kot čvrsta ritmična podlaga k pesmi koračničnega značaja.

S ponatisom Artačeve kompozicije je tudi ZKOS ob letošnjih jubilejih vključila ustvarjalnost celotnega Slovenskega naroda. V reviji „Naši zbori“ so v prejšnjih zvezkih bile objavljene tudi že skladbe drugih komponistov, predvsem Radovana Gobca, z besedili slovenskih pesnikov s Koroške.

V istem zvezku pa najdemo tudi zapis ob izjemnem jubileju — ob stoletnici folklorista, melografa, zborovodje in glasbenega pedagoga Zdravka Švikaršiča.

Festival amaterskega gledališča v Celju

V dneh ko se bo končal v Beljaku mednarodni gledališki teden „Spektrum '85“ se bo v Celju začel slovenski festival neprofesionalnega gledališča. V času od 13. do 15. junija bodo slovenska amaterska gledališča na odrih Celja predvajala osemnajst (!) predstav. Festival bo zajel dve najpomembnejši obliki dela gledaliških skupin: tekočo gledališko produkcijo ljubelskih skupin, ki se po načinu in po nekaterih dosežkih približujejo profesionalnemu gledališču, in nove gledališke smeri, ki izražajo iskanje drugačnih oblik, gre torej za lasten teater, včasih celo za upor proti obstoječemu.

Osnovnima tematskima sklopoma se pridružuje še kup gostujočih predstav. Svoje dosežke bodo prikazali lutkarji in mladi gledališčniki, z veseljem pričakujejo tudi nastop poljskih pantomimikov v predstavi Anatomija lutk in nenazadnje na Zgodbo o treh prašičkih gledališča DADK iz Siska, predstavo, ki je že drugo leto na vrhu top-liste jugoslovanskih ljubiteljskih predstav.

Več informacij dobite pri Zvezi kulturnih organizacij Celje, Štefan Zvičelj, Gregorčičeva 6, p.p. 65, ali po telefonu 03063-22-160.

Slovenska prosvetna zveza
v Avli slovenici

SPZ vabi na otvoritev razstave grafik Dunajčana

H. K. Goldensteina

Grafike so karikature narodnostnih razmer na Koroškem. Otvoritev bo v četrtek, 13. junija 1985 ob 19.30 uri v Avli slovenici. Razstava bo odprta do 28. junija 1985.

Slovenska prosvetna zveza
v Avli slovenici

DRAGO DRUŠKOVIČ-ROK ARIH:

CVETKE ZLA

Zapiski o Pustovi knjigi „Titostern über Kärnten“

Ceprav uporabljata tudi angleški obveščevalni častnik Peter Wilkinson, ki je bil v eni izmed skupin v okviru IV. operativne cone, v poročilu opredeljuje Velika Slovenija z obsegom od Trsta do Celovca in Beljaka (Dušan Biber, Jugoslovanska in britanska politika o koroškem vprašanju 1941—1945 (Zgodovinski časopis 1979, št. 1), naj omenimo le še, da je napisal pisatelj Lovro Kuhar-Prežihov Voranc že 1942. leta brošuro O slovenskih mejah (ponatis Zbrano delo, Ljubljana 1983).

Kakorkoli je že to majceno srednjeevropsko ozemlje predpražnik k Balkanu in Mediteranu, kjer živimo Slovenci kot številčno ne ravno pomembna skupina, narodič od dveh milijonov, pa je vprašanje bilo in je vselej bolj zapleteno, kot ga je bralcem označeval celovški profesor.

O HKRATNEM BOJU ZA SLOVENIJO, JUGOSLAVIJO IN AVSTRIJO

Kot tretje navajata oba avtorja, da nikakor ni šlo za osvoboditev Avstrije, temveč so se partizani bojevali le za priključitev k Jugoslaviji; tako časnikiar (10—20). Profesor in zgodovinar pa je zapisal, da žele danes ta svoj boj predstaviti drugače (umfunktionieren) kot boj za Avstrijo; potvarjajo zgodovino.

Tako preprostega duha pač nihče ni, kakor pripisuje slovenskim sporočilom predsednik obrambnih bojevnikov, ki zmore ali ne, ali pa noče preprosto povedati svojim pristašem, da je partizanski boj, pa četudi je bil pri večini slovenskih koroških ljudi združen z lastno željo po narodnostni samobitnosti in povezan z narodnoosvobodilnim bojem vseh slovenskih ljudi, z njihvim odporom hkrati boj za osvoboditev Avstrije od nacistov, pa naj že to priznata g. zgodovinar in obrambi bojevniki in njegov g. časnikiar.

V kolikor tega še nista storila, naj si ogledata Rot-Weiß-Rot-Buch (1946), ali pa malce natančneje prebereta, kar piše vojaški zgodovinar dr. Josef Rausch. To naj posredujeja svojim članom in bralcem in pa svojem tistih, ki so se bodisi prostovoljno, ali pa pod različnimi drugimi okoliščinami, pritiski vdnjali nacizmu in jih je zato doletel obračun z nasprotniki tega najmodernejšega evropskega človeškega zla; ta ima v tej deželji še posebne korenine. Zdi se, da je deželica Koroška bila prav endemična, udomačena že od prej na samem tlu za nacionalni socializem. Kakor ugotavlja britanski zgodovinar F. L. Carsten, ni bilo le različno število SA in članov stranke po posameznih avstrijskih deželah značilno, temveč je bilo na temelju mejnega položaja

(nemško) nacionalno čutenje na Koroškem in Stajerskem zmeraj močno, posebej od dni bojev z Jugoslavo in po prvi svetovni vojni. Število nacionalsocialistov je bilo na Koroškem znatno večje kakor na Južnem Tirolskem. In čeprav je v celoti v Avstriji pomenil delež Koroške le šest odstotkov prebivalstva, je doseglo petnajst celih štiri odstotke strankinega članstva, kar pri presoji ne more biti zamerljivo (F. L. Casten, Faschismus in Österreich, München 1977, 284—285).

Ob takšnem položaju ni bil za partizane lahek boj, ne za Slovenijo, za Jugoslavijo ali za upostavitve Avstrije.

Tudi sam sem imel mimogrede v neki noči na pomlad 1944 med enim in drugim počitkom o tem, komu spada deželica, živahen dialog z Erwinom Scharfom-Walterjem, ki je stopal od Mokrja, hkrati se plazil ali tudi tekkel čez od lune obsijane podjunske dobrave tja v hribe pod Obirjem; vsak od naju je zagovarjal svoj pogled.

Ob vseh prizadevanjih časnikiarja in zgodovinarja, da bi pač spravila na najmanjšo mero partizanske dosežke, človek le najde drugod bolj stvarno predstavitev. V študiji J. Rauscha „Der Partisanenkampf in Kärnten“ sta lahko koroška avtorja našla tudi podatke o povečanju hitlerjanskih enot zaradi partizanske dejavnosti in to je prikazano v posebnih geografski skici (54).

O boju za obnovu avstrijske republike še to: z Moskovsko deklaracijo so zavezniki mislili tudi na udeležbo v boju zoper naciste in ne na sodelovanje s hitlerjansko policijsko soldatesko. Dobesedno, „da bo ob dokončnem obračunu treba neizbežno upoštevati dejstvo,

koliko bo Avstrija prispevala k lastni osvoboditvi“.

Ob sklepni besedi J. Rauscha, da so se organizatorji osvobodilnega boja zavedali, kako bo prebivalstvo utrpelo preganjanje in kazni (82), dodajam, da je sleherno nasprotovanje takšnemu nasprotniku, kakršen je bil nacizem, vsekakor pomenilo tudi tveganje življenj, boj pa so terjali, kar se razume samo po sebi, tudi štirje zavezniki in pridruženja vojska slovenskih in jugoslovanskih partizanov.

Človeka začudi, da oba „pogumna“ moža očitata koroškimi partizanom tudi odlikovanja, ki jih je podelila avstrijska republika; g. profesor pa omenja še posebej med nabranimi podatki tudi odlikovanje Karlu Prušniku 1977. leta (291).

O NAČINU PISANJA

Opisi in razgled obeh avtorjev temeljijo na vnaprej predvidenem okviru in posameznih določenih trditvah, ki sodijo v širšo zgradbo njune miselnosti (ideologije); le-ta se postopoma razkriva pred bralcem od strani do strani in to z naslovi podpoglavij, na primer: Da se niso hoteli bojevati (12), namreč vojaški ubežniki iz Sel, Slovenjega Plajberka itn. V 1938. letu so pobegnili v Jugoslavijo, da so se izognili vojaščini, po zasedbi Jugoslavije so se vrnili (1941) v domače kraje in si zgradili zatočišča v gorskih gozdovih. Večina njih je sčasoma vstopila v dejaven boj zoper naciste, med njimi so bili tudi takšni, ki so odklanjali sleherno vojskovanje.

(Se nadaljuje)

Občni zbor Slovenske športne zveze

V petek 31. maja je imela Slovenska športna zveza v celovškem Mladinskem domu SSD svoj redni občni zbor, katerega so se udeležili zastopniki včlanjenih slovenskih koroških športnih društev.

Slovenska športna zveza združuje na Koroškem celo vrsto športnih organizacij oziroma društev, ki jih podpira gmotno in pa v obliki drugih pomoči, kot so to razni tečajji, literatura, zavarovanje športnikov itd. Dolgoletni predsednik Slovenske športne zveze Danilo Prušnik je v svojem poročilu naštel številne dejavnosti in pri tem še posebno naglasil vsakoletni novoletni namiznoteniški turnir, ki je eden najbolj organiziranih in po številu udeležbe eden največjih v Avstriji, nadalje zimski

pohod „Arihova peč“, ki ga je v teku zadnjih let obiskalo že na tisoče ljudi, štafeta bratstva in enotnosti itd. Skratka, Slovenska športna zveza je že precej zastopana v koroški in pa tudi v mednarodni športni javnosti. In ne samo to, da je močno zastopana, tudi uspehi vključenih športnih društev so zavirljivi. Tako na primer bo v prihodnji nogometni sezoni SAK tekmoval že v Koroški ligi, Smrtnikova že trenira za svetovno prvenstvo v sankanju, šahisti se uveljavljajo in ne nazadnje imamo celo svetovnega mladinskega prvaka v smučarskih skokih Francija Wiegela (SSK Zahome); sami uspehi, katerih se niti ne zavedamo. Kljub tem lepim uspehom pa je slovenski šport po mnenju zborovalcev

publicistično pomanjkljivo zastopan, tako da so na občnem zboru zahtevali večji poudarek tej publicistični dejavnosti zlasti če gre za mednarodne športne uspehe naših društev.

Letos obhaja najstarejša članica SSZ Slovensko planinsko društvo Celovec visok jubilej — 85-letnico svojega obstoja, kateremu je že in bo še posvetil več jubilejnih prireditvev, med katerimi bo izlet na Zahomsko planino (nekdanji center planinske dejavnosti Ziljske podružnice SPD) in razstava slik. Prav tako je Slovensko športno društvo Zahome že obhajalo 30-letnico svoje ustanovitve. To sta društvi, ki imata že več desetletno tradicijo in ju lahko smatramo za pionirja SSZ.

Na občnem zboru so tudi počastili znanega športnega dejavnika prof. Milana Kupperja, ki je letos obhajal svoj 60-letni življenjski jubilej.

Po poročilih in živahni diskusiji so bile volitve. V glavnem je bil potrjen stari odbor, vendar z majhno korekturo, da je za novega podpredsednika bil izvoljen dr. Ludvik Druml (prejšnji podpredsednik dr. Janko Wiegela je na lastno željo zaradi preobilice poklicnega dela odstopil). Glavno breme odbora SSZ imajo slej ko prej predsednik Danilo Prušnik, tainica Maja Mlonik ter blagajnik Mirko Kunčič. Kljub obilnemu delu, SSZ nima nobenega profesionalnega sodelavca, kar je lepo spričevalo o aktivnosti tako odbora kot članov Slovenske športne zveze.

Prijateljsko srečanje na Brnci

Pred nekaj meseci je odrska skupina SPD „Dobrač“ na Brnci gostovala v Dornberku pri Novi Gorici in tam navezala prijateljske stike s tamkajšnjim društvom. V soboto 1. junija 1985 so prijatelji iz Dornberka vrtili obisk. Ta obisk so povezali z izletom po Koroški. Dopolodne so goste sprejeli člani našega društva s predsednikom na čelu v Kožentavri ter jih nato povedli na Gosposvetško polje. Tudi Celovec so si ogledali, kjer jih je društvo povabilo na kosilo. Po kosilu so gostje imeli priliko ogleda Minimundusa, nato pa so se pripeljali ob južni obali Vrbskega jezera mimo Baškega jezera na Brnco. Zvečer je Mešani pevski zbor „Bojan“ iz Dornberka sodeloval na koncertu. Koncert je priredilo SPD Dobrač na Brnci pod geslom: „Prijateljsko srečanje — Zweisprachiger Liederabend“.

Na tem koncertu so poleg omenjenega zbora iz Dornberka sodelovali MGW Wurzenpaß, Trio Korotan iz Sentvida v Podjuni, Kvintet „Jepa“ iz Loč, Mladinska skupina iz St. Lenarta pri Sedmih studencih in Mladina iz Ledine.

Koncert je bil dvojezičnega značaja. Ob pričetku koncerta je predsednik SPD „Dobrač“ na Brnci pozdravil številne goste, med njimi župana bekštanjanske občine inž. Hatzeja, deželnega poslanca Karla Kofflerja in številne občinske svetnike.

Koncert sam je zelo navdušil številno publiko. Dvorana v brnškem kulturnem domu je bila nabito polna. Zelo ubrano je pel moški zbor

— MGW Wurzenpaß, navdušile so tudi mladinske skupine iz Loč, Ledine in iz St. Lenarta, program je zelo popestril Trio Korotan iz Sentvida v Podjuni. Večji del koncerta pa je veljal našim gostom iz Dornberka, ki je z mešanim zborom in tudi z zahtevnimi pesmimi navdušil številno publiko. Ob koncu prireditve pa je zbrana publika skupno z nastopajočimi pevci zapela dve pesmi in sicer nemško „Wahre Freundschaft soll nicht wanken“ in slovensko „Čej so tiste stezice...“. Navsezadnje pa ne smemo pozabiti omeniti naši napove-

Kotmara vas

Na Plešivcu pri Kotmari vasi so se minulo soboto srečali „Gorjanci“ s „Klubom koroških Slovencev iz Maribora“. Razvilo se je izredno dobro družabno srečanje, na katerem so Kotmirčani dali pregled svojega pevskega in glasbenega ustvarjanja ter gostom iz Maribora predstavili občino in tudi nekaj odlomkov iz 100-letne zgodovine organiziranega kulturnega dela Gorjancev. Zastopniki Kluba koroških Slovencev pa so predstavili svoje dolgoletno delovanje, ki se je začelo v medvojnem času, ko so se bivši koroški Slovenci zbirali, da bi skrbeli za stalne stike med Slo-

dovalki, ki sta z očarljivimi besedami povezovali med posameznimi točkami. To sta bili Margarethe Kröpl in Mili Hrobath. Za goste iz Dornberka se je zahvalil njih predsednik Bogdan Zorž, ki je domačemu društvu predal darilo društva in občine.

Po koncertu smo še posedeli v kulturni dvorani in prijateljske vezi poglabili ob domači malici in z dobro kapljico iz vinorodniške okolice Dornberka, dokler nam ni pozna ura velela k razhodu. Segli smo si v roke in si še enkrat klicali „Na svidenje“.

Vsekakor je bilo to srečanje lep uspeh in v veliko zadoščenje domačim društvom, ki so se na to srečanje že dalj časa temeljito pripravili. job

venci na obeh straneh meja. V ta namen so v Mariboru organizirali že neštete koncerte, na katerih so nastopali pod vodstvom Pavleta Kernjaka tudi že zbori z Gur.

Poseben akcent je dobilo srečanje s slovenskim in nemškim govorom župana Josefa Strugerja, ki je pozdravil srečanje in izrazil upanje, da bi narodi sveta imeli več miru, kot ga imamo danes. Klub koroških Slovencev iz Maribora si je na svojem enodnevnem izletu po Koroški ogledal tudi še druge zanimivosti, med drugim je obiskal tudi novi Modestov dom v Celovcu.

KOORDINACIJSKI ODBOR ZA LETOVANJE OTROK NA MORJU
Viktringer Ring 26 [Vinko Kušej] Gasometergasse 10/1 [Milka Kokot]
☎ [0 42 22] 51 25 28 ☎ [0 42 22] 32 5 50

Spoštovani starši!

Vljudno Vam sporočamo, da bo LETOVANJE OTROK NA MORJU V SAVUDRIJI letos v eni izmeni in sicer:

od 11. julija do 25. julija 1985

Koordinacijski odbor nudi: prostore za bivanje, 5 obrokov hrane dnevno, za vsakih deset otrok enega vzgojitelja, zdravstveno oskrbo in v primeru potrebe prevoz bolnega otroka v bolnico ter prevoz v Savudrijo in nazaj.

Cena za 14-dnevno bivanje znaša 1.400 šil., prevozni stroški 400 šil. Prijavnice dobite pri zgoraj omenjenih naslovih. Zadnji rok prijave je 30. junij.

Ker je število prostih mest omejeno, prosimo za čimprejše prijave.

RAZGLAS

V zvezi z letovanjem otrok na morju išče koordinacijski odbor vzgojitelje. Interesenti naj se javijo pisмено na enega zgoraj omenjenih naslovov do 15. junija 1985.

Pogoj za sprejem: dopolnjeno 18. leto, izkušnje v vodenju skupin (prednost imajo učitelji(ce), študentje(ke) pedagoške smeri).

Po kapelških hribih

V nedeljo je bilo v kapelških hribih zelo živahno. Kar dve večji skupini planincev iz Slovenije sta obiskali Ojstro in njeno vzhodno nekoliko višjo sosedo Topico. Na Ojstro je vodil tržiške planince predsednik Slovenskega planinskega društva Celovec Franci Kropivnik, druga skupino iz Ljubljane (PD Ljubljana Matica) pa je na Topico vodila navdušena kapelška planinka Traudi Urschitz. Manj vajeni in starejši planinci pa so si ogledali zanimivosti kapelških grap, med njimi muzej NOB pri Peršmanu v Lepeni. Na povratku z Ojstre — imeli so čudovit pogled na Savinjske Alpe, je bila prijetna družabnost pri Mikeju na prisojni strani lobniške doline. Ljubljanska skupina, ki jo je vodila Traudi, pa se je z vrha Topice kar na „divje“ poglana navzdol proti Stari vasi, kjer je čakal avtobus.

Ojstra (1577 m) in Topica (1649 m) spadata v pogorje mogočne Pece, ki se razprostira od Mežice na vzhodu do Železne Kaple na zahodu. Za oba vrhova je tipično ime, saj je Ojstra dejansko strma in Topica (topa) bolj položna gora. Planinci iz Slovenije so, kakor smo zvedeli, bili z našimi vodiči zelo zadovoljni ter predvsem navdušeni nad lepoto Karavank. Namen takšnih izletov pa ni samo spoznavati gorske in krajevne lepote naše Koroške, temveč tudi navezati stike z domačim prebivalstvom. Obojega je bilo dovolj minulo nedeljo.

Važno za bivše izseljence

Bivši slovenski izseljenci, ki v zvezi s svojo rento oz. pokojnino potrebujejo pojasnila ali potrdila o svoji morebitni zaposlitvi v času pregnanstva, se lahko obrnejo na bavarsko pokojninsko zavarovalnico (Landesversicherungsanstalt Oberbayern), katere zastopnik občasno uraduje tudi v Celovcu.

Prihodnje uradne ure bo imel zastopnik bavarske zavarovalnice v sredo 19. junija 1985 v času od 8. do 13. ure na sedežu pokojninske zavarovalnice delavcev (Pensionsversicherungsanstalt der Arbeiter) v Celovcu, Bahnhofplatz 1, to je nasproti glavnemu kolodvoru.

O B I Š Č I T E

Werner Bergovo galerijo

V P L I B E R K U

Odprta je dnevno od 10. do 12. ter od 16. do 18. ure.

PLANINCI POZOR!

Pomotoma je na vseh pošt-nih položnicah, ki ste jih pred kratkim (skupno z okrožnico) prejeli, vpisana višina članarine Slovenskega planinskega društva s 150 šilingi, kar v bistvu tudi drži. Vendar imajo šolarji, dijaki, študentje in vajenci znižano članarino, ki znaša 50 šilingov. Vsi ki spadate v slednjo kategorijo članstva, vplačate torej samo 50 šilingov članarine.

Slovensko planinsko društvo Celovec

PRIREDITVE

SREČANJE MLADINSKIH ZBOROV

● v nedeljo 9. 6. 1985 ob 14.30 uri v farni dvorani v Smihelu. Nastopajo otroške in mladinske skupine iz Podjune. Prireditelja: KKZ in KPD Smihel.

● v nedeljo 16. 6. 1985 ob 14.30 uri v Kulturnem domu na Bistrici v R. Nastopajo otroške in mladinske skupine iz Celovca in Roža. Prireditelja: KKZ in SPD „Kočna“ iz Svec.

Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ v Pliberku vabi na

KONCERT

v soboto 8. 6. 1985 ob 20.30 uri pri Schwarzlu v Pliberku. Sodelujejo: deklinski zbor SPD „Edinost“, Suški oktet, trio citer „Slovenija“, plesna skupina pionirskega doma iz Celja

REDNI OBČNI ZBOR SPD „BOROVLEJE“

v petek 7. 6. 1985 ob 19.30 uri pri Cingelcu na Trati. Pridite točno, ker je na sporedu ogled dia-pozitivov 80-letnice društva.

Slovensko planinsko društvo Celovec vabi planince in prijatelje društva na

14. SREČANJE PLANINSKIH DRUŠTEV TREH DEŽEL

v nedeljo 9. junija 1985, s pričetkom ob 11. uri v Kulturnem domu v Sovodnjah pri Gorici (Italija). Tokratni prireditelj srečanja je Slovensko planinsko društvo Gorica. Na srečanje bo vozil avtobus z Vrat (Straßhof) ob 5. uri zjutraj preko Ločila (banka), Loč (pri cerkvi), Sentjakoba (5.40 Podgrad), Rožeka (pošta) in Bilčovsa (Miklavž) v Celovec (Gasometergasse 10, ob 6.15), nato preko Borovelj (avtobusna postaja, ob 6.40), Miklavčevega (pošta) in Železne Kaple (hotel Obir, 7.10) preko Jezerkega in Ljubljan v Gorico. Vračali se bomo skozi slikovito Soško dolino preko Predila.

ORF Slovenski oddelek in Slovenska prosvetna zveza vabita na

ZAKLJUČEK SLOVENSKE MESEČNE HIT-PARADE

v torek 19. 6. 1985 ob 19.30 uri v Mladinskem domu SSD v Celovcu. Gostje večera: Edvin Flisar, Oto Pestner in ansambel „Festival“

BILČOVSKI PEVSKO-INSTRUMENTALNI KONCERT

v soboto 8. 6. 1985 ob 20.30 uri v avli ljudske šole v Bilčovsu. Gostuje KUD „Svoboda“ — Zalec iz Slovenije. Gostje iz Zalca ponovno prihajajo s pestrim kulturnim sporedom na Koroško in se veselijo snidenja z nami. Prireditelj: Slovensko prosvetno društvo „Bilka“ v Bilčovsu.

CELOVEČ PREDAVANJE „VPLIV SLOVENSČINE NA KOROŠKO NEMŠČINO“

v ponedeljek 10. 6. 1985 ob 19.30 uri v Modri dvorani Doma glasbe v Celovcu. Predava: univ. prof. dr. Gerhard Ne-weklowsky, Celovec. Prireditelj: Center za izobraževanje odraslih.

BILČOVSKI OTVORITEV RAZSTAVE ERNESTA ARBEITSTEINA v Posojilnici Bilčovs

v torek 11. 6. 1985 ob 20.30 uri.

CELOVEČ LETNI KONCERT

v petek 7. 6. 1985 ob 19. uri v ORF-teatru v Celovcu, Sponheimerstr. 13. Prireditelj: Glasbena šola na Koroškem.

ŠENTJAKOB V ROŽU POZDRAV MLADOSTI

Gimnazija gostuje v Šentjakobu v soboto 8. 6. 1985 ob 20. uri v farni dvorani v Šentjakobu. Sodelujejo: Dijaki slovenske gimnazije, MePZ „Rož“, Gledališče v škripih. Prireditelj: SPD „Rož“ Šentjakob

ZITARA VAS KONCERT

MoPZ zdravilišča Atomske toplice v soboto 15. 6. 1985 ob 20.30 uri v ljudski šoli v Zitari vasi. Prireditelj: SPD „Trta“ Zitara vas.

CELOVEČ JUBILEJNI KONCERT

pod vodstvom Jožeta Ropitza „25 LET ZA KOROŠKO PESEM“ v četrtek 13. 6. 1985 ob 20. uri v Modestovem domu, Celovec, Dr.-Richard-Canaval-Gasse 114. Prireditelj: MePZ „J. P. Gallus“

VOGRČE POLETNA NOČ

v soboto 15. 6. 1985 ob 20. uri v gostilni Florianiwirt v Vogrčah. Igra znani ansambel „Slovenija“ vmes vložek folklorne skupine iz Velike Nedelje. Prireditelj: MePZ „Podjuna“ Pliberk.

Uprizoritev misterija „HEMA KRŠKA“

● v soboto 8. 6. 1985 ob 20. uri v Kulturnem domu v Sentprimozu. Prireditelj: SPD „Danica“ v Sentvidu
● v nedeljo 9. 6. 1985 ob 19. uri v farnem domu v Selah. Prireditelj: KPD „Planina“ v Selah. Gostujejo gojenke strokovne šole za ženske poklice v Sentspetru pri Šentjakobu v Rožu.

Igra „ČRNI KRIŽ V GOZDU“

● v soboto 8. 6. 1985 ob 20. uri v Ilgu v Kazazah. Prireditelj: SPD „Srce“ v Dobri vasi
● v nedeljo 9. 6. 1985 ob 9.30 uri (po maši) v farni dvorani v Sentlipšu. Prireditelj: Far. mladina Šentlipš. Gostuje igralska skupina SPD „Srce“ iz Dobre vasi.

Menjava denarja

Stanje v sredo 5. junija 1985

Za 100 dinarjev dobite	7.40 šil.
Za 100 dinarjev plačate	8.50 šil.
Za 100 lir dobite	1.07 šil.
Za 100 lir plačate	1.15 šil.
Za 100 mark dobite	694.00 šil.
Za 100 mark plačate	710.30 šil.

Potniška letala tudi v Portorožu

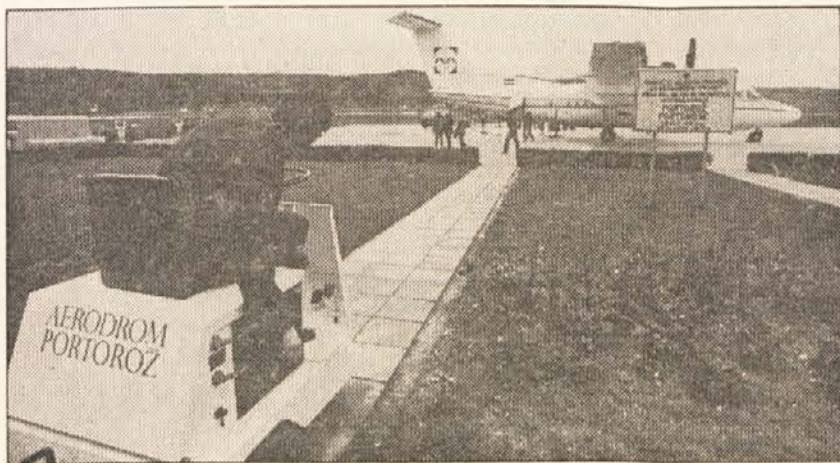
Poletje in poletni vozni red ljubljanskega letalskega prevoznika Inex Adria Aviopromet je prinesel novost tudi za portoroško in istrsko riviero, saj bo ta biser severnega Jadrana povezan tudi z Beogradom in Tivatom.

Portoroška riviera v jugoslovanskem turističnem gospodarstvu stoji prav gotovo zelo visoko tako po svojih kapacitetah kot s svojimi kvalitativnimi in raznovrstnimi ponudbami. Portorož je s svojim zaledjem, ki sega do Trsta na severu in skoro do Pule na jugu, turistični eldorado na Jadranu in kot tak izredno zanimiv tudi iz vidika tistih turistov, ki hočejo v Istro in Portorož potovati z letali. Kompas, Globtur in tudi druge turistične agencije imajo tu zakupljeno veliko postelj, predvsem za tujce, pa tudi domačih gostov je veliko, saj je v krajih okoli Portoroža veliko počitniških domov delovnih organizacij in podjetij iz Slovenije in Jugoslavije. Doselej so turistične agencije, ki imajo goste iz tujine, v Portorožu le-te vozile na letališče v Pulo in od tu v Istro in Portorož z avtobusi.

Posodobitev in podaljšanje pristajalne steze na športnem letališču v Portorožu-Seči pa je bil prvi pogoj, da na tem letališču pristajajo tudi večja letala za civilni promet. Že leta 1983 je šlo letališče v rekonstrukcijo in podaljšalo pisto na 1.200 me-

trov, kar je dovolj za pristajanje letal s 50 sedeži, to je letal na propellerski pogon in z akcijskim radiusom do 2.000 kilometrov. Taka letala Inex Adria Aviopromet iz Ljubljane že

povezan z Beogradom in s Tivatom v Črnogorskem primorju. Portorož je že do sedaj privlačeval veliko številno turistov iz Beograda, kamor so morali potovati ali z avtomobili ali

LETALIŠČE PORTOROŽ se je 9. maja letos s prihodom letala DASH 7 iz Beograda vključilo v mrežo potniških poletov

ima, saj sta bili dve letali kupljeni preteklo leto zaradi olimpiade v Sarajevu. To sta letali DASH 7 kanadske firme De Havilland. Ta letala letijo tako v domačem kot mednarodnem prometu, zlasti na liniji Sarajevo-Ljubljana-München in nazaj.

Zaenkrat bo Portorož vsak četrtek

pa z vlakom, kar je vsekakor dosti naporno, če vemo, da je Beograd oddaljen več kot 700 kilometrov. Tivat pa je zanimiv predvsem za turiste, ki že letujejo v Portorožu in Istri in ki hočejo del dopusta preživeti v južnih krajih Jugoslavije.

Vsekakor je vključitev Portoroža v mrežo civilnih letališč velika pridobitev tako za ta kraj kot za celo Istro, saj bo dostop do teh krajev dosti bolj sodoben, kar pa je za razvoj turizma izredno važno.

Tudi naši ljudje iz Koroške bodo lahko koristili Portorož za polete v Tivat in od tu dalje v vse kraje Črnogorskega primorja. Lahko pa koristijo lete Inex Adria Avioprometa tudi iz Ljubljane in Maribora tako v kraje ob morju kot v vsa glavna mesta republik.

Požar na Višarjah

Bilo je 19. maja večer, ko so prebivalci Kanalske doline pod Višarjami zagledali na Višarjah svetlo ožarjeno nebo. Iz do še neznanih vzrokov je namreč prišlo do požara v hotelu „Rododendro“, ki pa se na srečo ni razširil na ostala poslopja višarskega hriba. Gasilci in reševalci so imeli težko delo predno so se mogli v globokem snegu pretolči na Višarje, kjer pa niso več mogli rešiti hotela; pazili so samo, da se ogenj ne bi razširil na okoliška poslopja. Skoraj lahko rečemo, da je bila sreča v nesreči, da ni zgorela cela vas s cerkvijo vred, ki je znana božja pot prebivalcev treh dežel.

Južnem Tiroolu. Avstrijci zmerom govorijo samo o Južnem Tiroolu, mi tukaj pa o koroških Slovencih, ne pa o slovenski Koroški, kar je bilo v določenem času takorekoč samo mimogrede.

III

PRVI ČAS V AVSTRIJSKI REPUBLIKI

V dobi plebiscita sem bil na raznih krajih, kakor se je pač spreminjal položaj: v Ljubljani, v Celju, največ pa na Koroškem.

Za plebiscit sam sem seveda bil v Velikovcu. Bil sem sicer član Narodnega sveta tukaj, vendar politično nisem bil posebno pripravljen. Krogi iz Slovenske ljudske stranke so imeli tukaj tako rekoč monopol in poleg njih nihče drug ni imel dosti govornikov. Bili so tu prof. Dolar, Lučovnik in še cela vrsta drugih ljudi, kakor je pač dobro znano. Od plebiscita dalje sem ves čas živel v Velikovcu z izjemo štirih ali petih mesecev v prvi polovici leta 1921, ko sem se umaknil na Dunaj. Tudi tiste mesece pa je v Velikovcu ostala moja družina.

Izid plebiscita je učinkoval kot bomba, naravnost katastrofalno. Čez noč se je vse podrlo in vse, kar je moglo, je izginilo. Bil je tukaj jugoslovanski predstavnik pri plebiscitni komisiji Vodopivec, h kateremu sem odšel po glasovanju in ga vprašal: „Kakšen je položaj, kako vi gledate na stvar?“ Odvrnil je: „Dragi moj, vi ste danes v Avstriji, avstrijski državljani in mi vam ne moremo nič več pomagati... Storitite, kar hočete.“

Položaj je bil katastrofalen. Moja žena je bila vsa iz sebe in je rekla, kajnega gremo, za božjo voljo, kaj se bo z nami zgodilo! Razumljivo, saj sta najina otroka ravno shodila, komaj dve leti sta bila stara. Stanoval sem zunaj v Št. Rupertu, ordinacijo pa sem imel v mestu v neki hiši. Res se je treba vprašati, kaj storiti? Slovenska inteligenca je vsa zginila. V nekaj dneh seveda so izginili vsi Jugoslovani, kar pa je bilo Korošcem so odšli v nekaj tednih. Vse: učiteljstvo in vsi drugi. Bila je to pravcata psihoza, vse se je balo nemškega maščevanja. Nemci so to psihozo seveda še posebej ustvarjali. Bil sem men-

PISMA BRALCEV

Die zweisprachige Schule hat die Staatsvertragsverhandlungen günstig beeinflusst

In einem interessanten Gespräch der Kleinen Zeitung mit Dr. Alois Karisch erwähnte dieser u. a. die Bedeutung der zweisprachigen Schule, auch ich möchte darauf hinweisen welche Rolle die zweisprachige Schule bei den Staatsvertragsverhandlungen gespielt hat. Die österreichischen Unterhändler haben, wie Dr. Karisch sagte, auf die vorbildliche Durchführung des zweisprachigen Unterrichts besonders hingewiesen, was dazu beigetragen hat, die westlichen Alliierten günstig für Österreich zu stimmen.

„In der Frage der Minderheiten hätten sich die Alliierten sehr sensibel gezeigt, bekräftigt unser Gesprächspartner, weshalb die zweisprachige Schule eine sehr bedeutende Rolle gespielt habe und die ihr noch heute zukomme. Die Minderheitenfrage dürfte nicht ohne Bezug auf die gesamtpolitische Situation gesehen werden, ist Dr. Karisch überzeugt.“

Der Staatsvertrag wurde unterzeichnet, die zweisprachige Schule hat offenbar ihre Schuldigkeit getan. Der KHD begann mit einer großangelegten Kampagne für die Abschaffung der zweisprachigen

Schule, ohne daß die maßgeblichen Politiker mit einer Aufklärung dagegen aufgetreten wären. Die Kampagne hatte Erfolg. Von der zweisprachigen Schule ist nur ein Torso übriggeblieben, und diesen will der KHD auch noch zerlegen.

Die zweisprachige Schule hat die Staatsvertragsverhandlungen günstig beeinflusst und so auch dazu beigetragen, daß Kärnten ungeteilt blieb, schon aus diesem Grund haben wir die moralische Pflicht den zweisprachigen Unterricht zu fördern.

Wir sind aus dem Krieg im Vergleich zu Deutschland unerwartet gut ausgestiegen. Deutschland verlor fast ein Viertel seines Territoriums, schon deswegen sollten wir auch unseren Slowenen ein wenig entgegenkommen und vielleicht auch an die Zukunft denken.

Bei den Politikern haben die Slowenen niemanden der ihre Interessen vertreten würde. Einzelne Politiker nehmen sich der Slowenen, ich möchte fast sagen, privat an, doch die Parteien halten sich aus Angst vor Stimmenverlusten bei den Wahlen zurück.

Franz Casar

Vrba

Res škoda, da ni bilo mogoče, kljub dobri izbiri kandidatov ter dobrih namenov in načrtov, vzdržati mandata v občinskem odboru v Vrbi. Da so te izgube glasov sploh možne, je iskati vzrok na mnogih področjih, med njimi tudi v naslednjih:

Večletna gonja proti nekaterim našim ljudem po osebi, ki je dobro znana in je ne bom imenoval. V pismih bralcev v Našem tedniku je spet in spet hvalisan. Nadvse nersramno se vtika v zasebne zadeve družine Stanka Tschernitza, ki je vseskozi spoštovan in priljubljen. Gonja proti našemu človeku gotovo ni ugodno vplivala na volilni izid. Ob priliki 80-letnice Slovenskega prosvetnega društva „Svoboda“ v Logi vasi, je Tschernitz prejel pismo od iste osebe, ki njemu in nam odreka pravico posluževati se gesla pevskega zbora — ki vsebuje željo, da bi se slovenski glas razlegal do vrh planin, čez Lo-

go vas — češ da nismo Slovenci. Takšne trditve seveda niso dobro vplivale na razmerje med tem funkcionarjem Enotne liste in prebivalci Loge vasi. Posebno je to prizadelo pevce, med njimi stara dva, ki že 54. leto pojeta v zboru.

Po volitvi se je vnela s pismi bralcev v Našem tedniku na račun Stanka Tschernitza takšna gonja, da presega vse meje. Ta gonja je žaljiva in neupravičena ter nikakor ne more služiti dobrim medsebojnim odnosom.

Vmešavanja piscev pisem bralcev, ki napadajo Stanka Tschernitza, so deloma tudi iz drugih krajev, ki ne morejo poznati ljudi in razmer v naši občini.

Stanko Tschernitz, Ti pa ne poslušaj te klevete nekaj sovarznih in deloma neinformiranih ljudi. Prosim Te, da bi še naprej šel našim ljudem v uradnih zadevah na roko, kot do sedaj, ter vodi pevski zbor ne glede na obrekovanja in strupene izpade nekaterih brezvestnežev. Režicev Joza, Dob 16

Izšla je knjiga „Ruleta na Atlantiku“

Slovincu Juretu Šterku se je pred nedavnim posrečilo pustolovsko dejanje z majhno jadrnico je preplul Atlantski ocean. O tej Odisseji je napisal knjigo „Ruleta na Atlantiku“.

Slovinci razpolagajo s svojim lastnim svobodnim morjem šele 40 let in to samo z nekaj kilometri obale. Torej niso pomorski narod, kot na primer Angleži, Španci, Grki... In kljub temu se je Slovincu posrečil podvig, ki so ga do sedaj izvedli samo redki ljudje-pomorščaki s pomorskih dežel z debelo možno denarja. Seveda gre tu za pogumne ljudi, katerih med Slovinci ne manjka, če samo omenimo himalajce in alpiniste, vendar med pomorščaki tega nismo slutili. In glej tudi na tem področju so Slovinci postavili moža. Šterk v svoji knjigi „Ruleta na Atlantiku“, ki jo je izdala Založba delavske enotnosti, (ČGP Delo) na izredno zanimiv in privlačen način opisuje

je trpka in tudi vesela doživetja na neskončni vodni puščavi, prepuščen sam sebi in divjim elementom, ki spremljajo takšno potovanje.

To je prva knjiga, ki jo je napisal kak slovenski jadralec in sploh pomorščak o doživetjih na morju in zato je še posebno privlačna. S to knjigo bo Šterk prav gotovo navdušil še druge pomorščake za kakšne podobne podvige, ki so vsekakor uresničljivi, saj kakor vidimo, da slovenskim pomorščakom ne manjka poguma in jih nič na svetu ne zaustavi v njihovem hotenju. V Šterkovi knjigi je zanimiv tudi meteorološki del, ki igra, kakor vemo, pri pomorstvu še prav posebno življenjsko važno vlogo.

Šterkovo knjigo „Ruleta na Atlantiku“ naj bi našla prostor tudi v naših policah, saj so takšne knjige s pustolovsko vsebino še posebno privlačne in pa tudi poučne.

Franc Petek SPOMINI

13

Zaradi splošne politične orientacije je plebiscitni boj bil naravnost nemogoč. Kako, da so se ljudje spustili na plebiscit, meni do danes ni jasno. Zakaj jugoslovanski zastopnik prof. Cvijić ni preprečil, da bi šli na plebiscit? Na večer pred plebiscitom je v Narodnem svetu — sam sem ga slišal — dejal: „Če si niste popolnoma na jasnem, kako bo plebiscit izpadel, ga bomo odgodili.“ Ne vem, ali si je hotel s tem le ustvariti moralno opravičilo za pozneje za primer, da plebiscit neugodno izpade, češ saj sem jih opozoril pa so sami silili v to, ali pa je res mislil, da bomo plebiscit dobili.

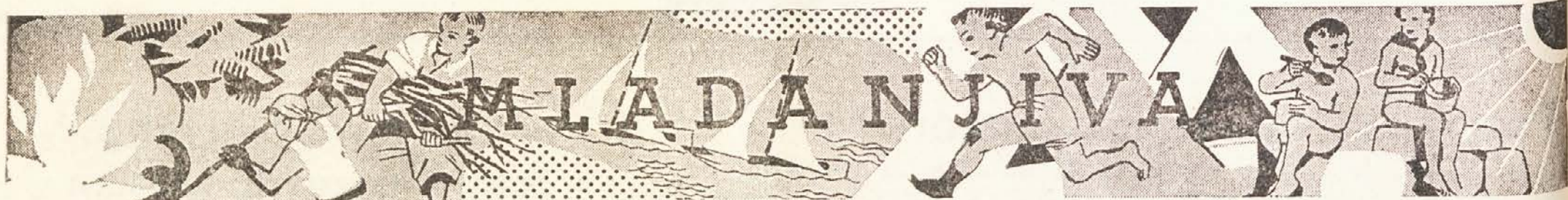
Če govorim o pravici do plebiscita, ki jo je Slovincem dala saintgermanska državna pogodba, naj povem, da je nemška stran kljub mednarodni pogodbi to pravico vedno gledala kot veleizdajo, kot iredentizem. Treba je vedeti, da so Avstrijci saintgermansko pogodbo smatrali kot vsiljeno, saj njihov politični ideal je bila vendar priključitev k Nemčiji. Še danes mi to psihozo vse premalo razumemo, zlasti pa pomen misli na priključitev Nemčiji. In to ne samo pri nacionalsocialistih, ampak tudi pri drugih avstrijskih političnih strankah.

Glede avstrijskega gledanja na manjšinski problem na Koroškem na splošno, sem prišel do prepričanja, da je tukaj med našim in avstrijskim gledanjem velika razlika. Mi smo v naši politični dejavnosti vedno govorili o ljudeh, o demokraciji, ki jo je treba doseči za te ljudi, medtem ko Avstrijci mislijo vedno samo teritorialno. Nikdar jih ni zanimalo, kdo na tem teritoriju živi, zanje so ti ljudje pač nekaj inventar, nekakšna živina na posestvu. Mi pa smo vedno v prvi vrsti gledali na ljudi. To je po mojem mišljenju jedro celega vprašanja. Najbolje se to vidi v politični terminologiji, kakor npr. pri

da edini akademik, ki je ostal. Predvsem lahko rečem, da mi ni prišlo na misel, da bi hodil dol, če ne maram. Za zdravnika tudi ni tako lahko spremeniti področje službovanja. Na drugi strani sem tudi bil mnenja, da se kot zdravnik vendar nisem tako eksponiral, čeprav sem bil za časa plebiscita povsod zraven, vendar pa nisem bil viden član politične stranke. Vrh tega je seveda bilo zraven tudi veliko naivnosti. Razen mene je ostal učitelj Aicholzer in še mladi učitelj Kupper. To smo menda bili vsi, vse drugo je šlo.

Če se danes vprašamo, ali je bilo vsem nujno potrebno, da so emigrirali, moramo pač razumeti porazno psihozo tistih dni. Nekaj je bilo pa tudi to, da je vsakdo hotel, da bi dobil dobro mesto v Jugoslaviji. Žal je to res. Jugoslovanske oblasti so pozneje zahtevale za nastanitev učiteljev ali uradnikov potrdilo, da na Koroškem ne morejo dobiti službe. In tako so ti ljudje prihajali na koroške urade ne zato, da bi zahtevali zase delo, ampak le zato, da so dobili potrdilo, ki jim je bilo potrebno v Jugoslaviji. Jaz sem bil priča, kako je v Celovcu šolski inšpektor sprejemal naše ljudi. Tako je bil že navajen, česa pravzaprav hočejo, da niti ni počakal, da bi kaj rekli, marveč jih je sprejel kar takole: „Aha, vi želite imeti potrdilo, da tukaj ne morete dobiti službe. No, gospodična, prosim napišite!“ In tako je šlo kar po vrsti.

Nemcem je to seveda prijalo, saj so imeli interes slovensko stvar politično likvidirati kolikor mogoče. Pozneje sem izvedel iz ust deželnega koroškega poslanca Herzoga, ki je o stvari moral biti informiran, ker je bil ves čas zraven in so njegove izjave morale biti čisto avtentične: koroški Heimadienst, ki so v njem bile tedaj še predstavljene vse nemške stranke, je po plebiscitu sprejel sklep, da se likvidira vsa slovenska politična aktivnost, se pravi, da se v tem pogledu doseže na Koroškem tabula rasa. Zunanji izraz tega sklepa je bila znana izjava Landesverweserja Dr. Lemischa v deželnem zboru, da imajo le eno generacijo časa za popolno germanizacijo Koroške. Herzog je bil tedaj, ko mi je to govoril, nacionalsocialistični deželni poslanec, danes pa je upravitelj pri grafu Lichtensteinu. (Dalje prihodnjic)

Zakaj so oblaki včasih črni

Ni bilo prvič, da se je Nacek umazan zmuznil spat.

Ko se je prebudilo deževno jutro, je Nacek še vedno spal. Mama je nekajkrat pogledala v njegovo sobo. Ni ga budila, ker je vedela, kako prijetno je pod odejo, kadar potrkavajo kaplje po šipah.

Slednjič se je Nacek le prebudil. Lenjo je ležal, ker je bil utrujen še od prejšnjega dne, saj je s prijatelji dolgo utrjeval gradove iz blata.

Šele lakota ga je pognala iz postelje. Na mizi ga je že čakal zajtrk: topla kava, hrustajoči rogljički, maslo in marmelada...

Nacek je sedel in se lotil zajtrka. „Si se kaj umil, Nacek?“ je klicala mama z balkona.

Slutila je, da se ni, pa je pritekla. In obstala je, ko ga je zagledala.

„Kaj pa je?“ je vprašal Nacek.

„Tak si kot dimnikar,“ je vzdihnila mama.

„Tisti črni mož?“

„Tisti... kakor, da se že ves mesec nisi umil.“

„Kaj se dimnikarji po ves mesec ne umijejo?“

„Kaj vem,“ je rekla mama. „Pridi, greva v kopalnico!“

Nacek je bil blažen ob misli, da se mu po ves mesec ne bi bilo treba umivati. Še jesti ni mogel.

„Pridi, greva v kopalnico!“ je rekla mama.

Pa ga je zaman čakala. Nacek si je nataknil črne coklice, pokril se je z dimnikarsko čepico, na ramo si je obesil kovinsko strgalo, svitek žice z metlicami, zgrabil kuhinjsko omelo in že je bil na stopnicah.

„Kam, Nacek?“ je še slišal mamo.

Preveč se mu je mudilo k prijateljem, da bi ji odgovoril.

Dež je bil prenehal, sonce se je kradlo skozi oblake. Otroci so obstopili Nacka brž, ko so

ga zagledali. Ker so bili radi umazani, jim je bila njegova črna obleka izredno všeč.

„Bomo zidali gradove, Nacek?“

„Ne,“ je odkimal. „Dimnikar bom. Mama pravi, da se jim po ves mesec ni treba umivati.“

„Kaj takega?“ so se čudili otroci.

Če je bil Nacek dimnikar, zakaj ne bi bili vsi? Če se on po ves mesec ne bo umil, zakaj bi se oni umivali? Če Nacek nosi kovinsko strgalo in metlice, zakaj jih ne bi nosili še oni? In črne coklice najbrž imenitno topotajo po cesti.

„Pa boste čistili peči?“ je vprašal Nacek resno.

„Si upate plezati po strehah in čistiti dimnike?“

Otroci so bili silno navdušeni.

Kar takoj so se odpravili z Nackom po hišah.

Bili so tako razposajeni in glasni, da je nekatero mame privabil na prag njihov hrup.

Drugod pa so se stegovali na prste, da so lahko zvonili. Če je bil zvonec previsoko ali če ga ni bilo, so z drobnimi prsti pobobnali po vratih.

„Zima bo kmalu, ometat smo vam prišli,“ je oznanjal Nacek.

„Čistimo dimnike,“ so se za njim oglašali mali dimnikarji.

„Pa štedilnike in peči,“ je dopolnil Nacek.

Mame so bile vesele, ker so pričakovale prave dimnikarje. Pred štedilniki in pečmi so pogrinjale star časopisni papir, da ne bi bila tla umazana od saj. Otroci so odkrivali železne obroče na štedilnikih, nametli saje v kovinske škatle in spravljali pepel iz peči. Potem so mame odklenile podstrešja, mali dimnikarji pa so plezali na strehe in spuščali metlice globoko v dimnike. Ker so bili spretni, so bile zadovoljne. Vsakemu so kaj dale: kos pogače ali lepo rumeno jabolko, pomarančo ali čokolado, če so jo imele doma.

Dimnikarji so hiteli naprej. Jedli so kar med potjo, pa še so imeli žepe polne dobrot. Ni slabo biti dimnikar, so si mislili.

V mestu je bilo čedalje manj sajastih dimnikov.

Ko so prišli ometat dimnikarji iz dimnikarskega podjetja, so jih odsvolili z besedami: „Je že ometeno. Dimnikarji so pravkar odšli.“

„Ali pa so rekli kaj podobnega.“

Dimnikarji so se čudili in se vrnili v podjetje. Slekli so črne obleke, se okopali, potem pa zaklenili vrata in nanje prilepili listek: ZAPRTO. Odšli so na dopust.

Nacek in njegovi prijatelji pa so bili takrat že na robu mesta. Pred njimi se je dvigoval v nebo mogočni tovarniški dimnik.

„Še ta nas čaka,“ jih je opomnil Nacek.

Spodaj so bili otroci zelo pogumni. Tudi, ko so se vzpenjali po železnih zatičih proti vrhu, jih je bilo še precej slišati. Zgoraj pa so se gnetli na kupu. Deklice so obmolknile, dečki so na glas razpravljali, da je dimnik preozek, da so jim punce v napoto, naj se spustijo lepo dol, bodo že sami ometli. Pa se jim še sanjalo ni, kako naj se z eno roko drže, z drugo pa bezajo z metlico v dimnik.

Po nebu je priplaval bel oblak. Nacku se je

zdel kot ogromna puhasta pernica. S kovinskim strgalom ga je potegnil k sebi. Prvi se je zakotalil nanj, prijatelji so mu pa sledili. Deklicam se je spet razvezal jezik in so dečkom odpustile, da so jih prej podili dol.

Oblak je bil mehak. Prekopicovali so se po njem, lovili in se obmetavali z belimi kosmi, dokler ni začel izgubljati beline.

„Nismo še očistili dimnika,“ je rekel Nacek resno.

Vsi so pridno odvijali najdaljši svitek žice z metlicami in ga spustili v dimnikovo grlo. Ko so žico spet izvlekli, je dimnik puhnil vse saje kvišku in oblak je postal skoraj črn.

Male dimnikarje to ni prav nič motilo. Privočili so si počitek in občudovali naše mesto. Nekateri so se udobno zleknili na trebuh in leno podpirali glave. Najbolj predrzni so sedeli na robu oblaka in zvonili z nogami... še dobro, da ni nikomur padla z nog coklica, kaj bi sicer rekli meščani.

„Kako veliko je naše mesto!“ so se čudili otroci.

„In koliko dimnikov ima!“ so vzklikali.

„Pa vsi so čisti.“

Zase pa jih še malo ni skrbelo, ali so čisti ali ne.

Črni oblak, na katerem so bili, se je počasi oddaljeval od tovarniškega dimnika. Plaval je in plaval nad mestom. Otroke je vožnja silno zabavala. Naenkrat je oblak obstal in se spuščal niže in niže.

„Poglejte, naše dvorišče!“ je vzkliknil Nacek.

Oblak se je spustil tako nizko, da so se otroci brez težav skobacali z njega, čisti, kot bi prišli iz kopalnice. Vse saje in drugo umazanijo so pustili na oblaku.

Črni oblak se je dvignil v nebo.

„Mislim, da bo dež,“ je rekel Nacek.

Otroci so se porazgubili po stanovanjih in zadovoljni gledali skozi šipe, kako se je ulilo. Pa tudi mame so bile vesele, ker so bili otroci čisti.

Kaj bomo, ko bomo veliki

Kaj bomo postali, ko bomo odrasli? Se bomo še vedno igrali, bomo še vedno kravice pasli?

Ne, to pa ne!

Miha bo kovinar, Peter bo novinar, Mojca bo šivilja, Metka pa pletilja.

Majda se postavi: „Ko bom velika, bom doma!“ Lučka, najmlajša, pa plašno izdavi: „Jaz... jaz... jaz bom pa mama!“

Jože Petelin

Naš zanimivi svet

Prvi, ki je preplaval Rokavski preliv v obe smeri, je bil 42-letni Argentinec Antonio Albertondo. Septembra 1961 je najprej v 18 urah in 50 minutah preplaval iz Anglije v Francijo, tri minute počival ter se takoj spet vrnil v valove; za pot nazaj v Anglijo je potreboval 24 ur in 12 minut.

Katastrofalni požar, ki je leta 1923 uničil 60 odstotkov vseh poslopij v Tokiju, so neposredno povzročili potresni sunki, ki so streljali japonsko prestolnico ravno v času kosila, tako da so popadale na ogenj lesene in papirnate stene ne posebno trdnih japonskih hiš. V nekaj minutah je tako izbruhnilo na deset-tisoče požarov.

Pri kaktusih in mesnatih rastlinah trni na splošno niso nič drugega kot listi, ki so se zaradi pomanjkanja vode v predelih, kjer rastejo te rastline, skrčili na najmanjši obseg, da je tako izhlapevanje na površini kar najmanjše.

Klin ali zagozda, ki ga uporabljamo, da razkoljemo les, kamen in podobno, je fizikalno vzeto — „enostaven stroj“. Ob stranicah se moč, ki učinkuje na čelo klina, močno stopnjuje. Naprava je tem bolj učinkovita, čim manjše je čelo v primerjavi s stranicami. Po istem načelu deluje tudi nož, katerega rezilo je zelo sploščen klin.

Slon je edini štirinožec, ki lahko poklekne tudi na zadnje noge.

Ceprav so izumili armiran beton šele v 19. stoletju, lahko povzamemo iz spisov velikega rimskega arhitekta Vitruvija (1. stoletje pred našim štetjem), da so že v starem Rimu uporabljali posebne mešanice, ki so se strdile tudi pod vodo. Nekateri rimski mostovi, zgrajeni s tem materialom, stoje še danes.

Neki znani oceanograf trdi, da se voda oceanov v spodnjih plasteh neprestano spreminja v trdno zemeljsko skorjo in

da je to značilno za proces staranja planetov. Po njegovi teoriji naj bi življenje na Zemlji prenehalo zaradi pomanjkanja vode, prav kot se je zgodilo z Marsom.

V New Yorku še danes velja odločba, po kateri je strogo prepovedano nositi žlico v žepu.

Že v 12. stoletju pred našim štetjem so na Kitajskem poznali cepljenje otrok proti kozam.

V starosti 26 let je nizozemski matematik in astronom Christian Huygens leta 1655 s preprostimi daljnogledom, ki si ga je skonstruiral sam, odkril Saturnov obroč, enega njegovih satelitov ter ugotovil, da je Luna brez atmosfere in da so „morja“ na Luni brez vode.

Končno pa je pokazala svoj brezmejni, zeleni nos džungle Burma, velika azijska država. Del svojega nosu je potiskala v Bengalsko morje, del pa v Martabanski zaliv.

Jug Burme je skoraj malo podoben žabjemu skoku.

Ko je pod nami izginila modrina, se je pojavilo ogromno, široko, zeleno

morje džungle. Samo gozd in nič drugega. Zeleno kopno neskončne džungle.

Skozi okence letala sem opazoval in čakal, kdaj bo konec tega zelenila. Ali se bo na dolgi poti pokazala kje kakšna goličava, toda ničesar podobnega nisem opazil. Pod nami je bila ena sama zelena, nepregledna preproga džungle.

Džungla je gosta kot lasje; z višine se ti zdi da še s prstom ne bi mogel predreti v njeno gostoto. Seveda pa se ti tako samo dozdeva, ko jo opazuješ z višave. V džungli je drevje zelo različno visoko in tudi nizko. Skozi nekatere goste predele pa se še lev le s težavo prerine. Med džungelskim rastlinjem se plazijo tudi ogromne azij-

ske kače, ki so nekatere videti kot svetlikajoče se vrvi.

V nekatere predele džungle človek sploh nikoli ne zaida, saj sploh ne more prodreti v njene goščave. Človek, ki bi se želel prebiti skozi džunglo, bi se moral dobro oborožiti, saj se mu za hrbotom nenadoma lahko pojavi kaka zver ali pa se ovije okrog njega piton. S seboj mora imeti tudi primerno orodje, ostro rezilo ali mačeto, s čimer pred seboj na nekaterih mestih seka rastlinje in si napravi prehodno pot.

Kolikor džungle posekaš, se spet hitro zaraste in ponovno zapre pot. Džungla se brani pred ljudmi z ogromnim drevjem in z močnimi ovijalkami, kot da ne želi, da bi kdorkoli razen živali blodil po njenem telesu.

Skrivnosti džungle

Napisal Mirko Vujačić

Letalo se je dvignilo z letališča v Kalkuti. Pod nami sta ostali široki, pahlačasti delti Gangesa in Brahmaputre. Potem nas je letalo poneslo skozi modrino nad čudovitim Bengalskim zalivom. Leteli smo že dolgo, toda nikjer ni bilo videti nobenega kopna, niti najmanjšega koščka, samo brezkončno morje in še bolj neskončno modrikasto nebo.

Končno pa je pokazala svoj brezmejni, zeleni nos džungle Burma, velika azijska država. Del svojega nosu je potiskala v Bengalsko morje, del pa v Martabanski zaliv.

Jug Burme je skoraj malo podoben žabjemu skoku.

Ko je pod nami izginila modrina, se je pojavilo ogromno, široko, zeleno

morje džungle. Samo gozd in nič drugega. Zeleno kopno neskončne džungle.

Skozi okence letala sem opazoval in čakal, kdaj bo konec tega zelenila. Ali se bo na dolgi poti pokazala kje kakšna goličava, toda ničesar podobnega nisem opazil. Pod nami je bila ena sama zelena, nepregledna preproga džungle.

Džungla je gosta kot lasje; z višine se ti zdi da še s prstom ne bi mogel predreti v njeno gostoto. Seveda pa se ti tako samo dozdeva, ko jo opazuješ z višave. V džungli je drevje zelo različno visoko in tudi nizko. Skozi nekatere goste predele pa se še lev le s težavo prerine. Med džungelskim rastlinjem se plazijo tudi ogromne azij-

ske kače, ki so nekatere videti kot svetlikajoče se vrvi.

V nekatere predele džungle človek sploh nikoli ne zaida, saj sploh ne more prodreti v njene goščave. Človek, ki bi se želel prebiti skozi džunglo, bi se moral dobro oborožiti, saj se mu za hrbotom nenadoma lahko pojavi kaka zver ali pa se ovije okrog njega piton. S seboj mora imeti tudi primerno orodje, ostro rezilo ali mačeto, s čimer pred seboj na nekaterih mestih seka rastlinje in si napravi prehodno pot.

Kolikor džungle posekaš, se spet hitro zaraste in ponovno zapre pot. Džungla se brani pred ljudmi z ogromnim drevjem in z močnimi ovijalkami, kot da ne želi, da bi kdorkoli razen živali blodil po njenem telesu.

MLINAR PETER

Peter je v mlinu živel popolnoma sam. Studenec je obračal kolesa, da so se vrtela noč in dan, noč in dan. Na situ se je prašila moka. Imela je poseben vonj.

Petrov klobuk je bil ves bel in pomečkan. Tudi hlače so bile bele in na kolenih so se svetile. Beli so bili tudi obnošeni čevlji.

Mlin je stal ob Savi, a Peter ni bil samo mlinar. Bil je tudi brodnik. Imel je brod, nekakšno nenavadno ladjo, ki jo je z velikim drogom usmerjal na drugi breg struge. Z njo je prepeljal tudi po petnajst ljudi naenkrat. Upal je na drugo stran celo takrat, kadar je Sava močno narasla. Vendar ga ljudje v takih dneh niso prosili, naj jih prepelje, ker so se bali deročee vode.

Mlinskih koles ni gnala Sava, obračal jih je studenec, ki se je pod spodnjim kolesom izlival v reko in delal vrtničast tolmun. Tam okoli so po gozdu od avgusta dalje cvetele ciklame.

Peter je pekel najboljši kruh na svetu. Vsakomur je postregel z njim. Vsak večer je bila njegova hiša polna ljudi.

„Da pogledam na kamen,“ je rekel od časa do časa in stopil v mlin. Če je bilo potrebno,

je v velik lesen lijak iz vreče nasul žito, dokler se ni pomlelo še to in Peter je spet nasul na kamen novo zrnje.

„He, ho, Peteer!“ se je oglašalo z onstran Save.

In tako se je oglasilo nekoč sredi noči. Mlinar je že bogve kolikokrat prepeljal čez Savo partizane. Že bogve kolikokrat jim je narezal kruha, tistega, ki ga je spekel sam in nekoliko več kot včasih, ko še ni bilo vojne.

To noč je klic zanj usoden. Naslednji dan so kamni umolknili in studenec je obračal kolesa, ki niso imela več kaj delati.

Nemci so Petra zaprli in pretepli do krvi. Peter je moral z drugimi talci vred sam izkoptati svoj grob. Preden so ga ustrelili, si ni pustil zavezati oči.

Mlin še stoji ob Savi, broda na bregu pa ni več. Studenec si je poiskal novo strugo, tako da so tudi mlinska kolesa obmirovala. Nič več ne pokliče z drugega brega:

„He, ho, Peteer!“

Minilo je že več desetletij, odkar je mlinar zadnjikrat spekel najboljši kruh na svetu.

Pametne misli

- Stremuh je človek, ki bi iz ambicije šel čez lastno truplo.
- Ni vse zlato, kar se sveti.
- Varčujte s svojim prezirom, ker jih je preveč, ki ga zaslužijo.
- Na stranpoli so napake edine smernice.
- Bedak, ki se je zavedel, da je bedak, ni več bedak.
- Kar je koristno za človeštvo, je tudi plemenito.
- Trenutek, ko se rodimo, je korak proti smrti.
- Sonce ne sije tako lepo kakor materino oko.
- Najbolj dražestno radost je narediti veselje drugim.
- Če hočeš naravi ukazovati, jo moraš najprej ubogati.
- Strah je v sredi votel, ob krajih ga pa nič ni.
- Moralisti so ljudje, ki se praskajo, kjer druge srbijo.
- Otroka ni težko roditi, pač pa vzgojiti.
- Nasmeh je najkrajša razdalja med ljudmi.
- Učenje je kot veslanje proti toku: brž ko odnehate, vas nese nazaj.
- Obetati in dati je preveč.
- Vsega čas ne odnese; nekaj je treba tudi odstraniti.

Zakaj se je druga svetovna vojna končala ravno na Koroškem?

Pri Poljani na slovenskem Koroškem se je 15. maja 1945 končala druga svetovna vojna v Evropi. To je bilo skoraj teden dni po podpisu splošne vdaje nemških oboroženih sil (podpisali so jo v Karlshorstu, predmestju Berlina, nekaj minut pred polnočjo 9. maja) ali tri dni potem, ko se je na Češkoslovaškem 12. maja predala predzadnja velika nemška vojaška enota pod poveljstvom generalfeldmaršala Ferdinanda Schörnerja. Kako se je moglo zgoditi, da se je končala druga svetovna vojna ravno pri nas in zakaj se je končala tako pozno?

Prvi, začetni vzrok je v tem, da je Hitler dolgo časa vztrajal pri odločitvi, da mora nemška vojska v Jugoslaviji ostati čim dalje, in to ne toliko zaradi jugoslovanskega ozemlja, kolikor zaradi sosednjih front v Madžarski in Italiji. Prehiter umik nemške vojske iz Jugoslavije, katere vrhovno poveljstvo je proti koncu marca 1945 prevzel generalpolkovnik Alexander Löhr (1941 je z Dunaja vodil letalske napade na Beograd in 1943 iz Soluna sovražno ofenzivo z bitko na Sutjeski), bi zelo ogrozil nemško fronto v Madžarski, za katero je bil Hitler zainteresiran zaradi poslednjih naftnih vrelcev, ki jih je Nemčija še imela na voljo. Prehiter umik na severozahod bi lahko ogrozil tudi zaledje nemške fronte v Italiji.

Löhrova vojska pa se je slednjič vendarle morala začeti umikati s fronte, ki je bila večinoma stabilna pet mesecev in ki je po enem svojih odsekov dobila ime sremska fronta. Vztrajajoč na sremski fronti, bi se kmalu znašla v hudi zagati, ko sta Rdeča armada in bolgarska vojska v drugi polovici marca prebili nemško fronto na obeh straneh Blatnega jezera in prodrli ne samo v Madžarsko in Prekmurje, temveč celo v avstrijsko Porabje. Če bi rdeča armada uresničila Stalinovo povelje, da mora do 12. aprila doseči črto Maribor-Gloggnitz, bi najbrž morala Löhrova vojska kapitulirati globlje v Jugoslaviji in ne v Topolšnici. Nismo še ugotovili zanesljivega razloga, zakaj se je Rdeča armada ustavila na reki Muri med Radgono in Razkrižjem in ni uresničila Stalinovega povelja.

Tako je prodiranje glavne 3. ukrajinske fronte pod poveljstvom marša-

la Ivana Fjodoroviča Tolbuhina na severozahod proti Dunaju in ne na zahod proti črni Maribor-Gloggnitz omogočilo Löhrovi vojski počasno in postopno umikanje čez Hrvaško in Bosno. Splošna vdaja nemških oboroženih sil v noči na 9. maj jo je zalotila, ravno ko so se njene enote umaknile iz Karlovca, Zagreba in Varaždina; vsa ta mesta je Jugoslovanska armada osvobodila 8. maja. Eden od pogojev za splošno vdajo je bil, da se morajo nemške vojaške enote vdati svojemu nasprotniku na fronti. Večina nemških enot, ki so se umikale pred Rdečo armado v Avstriji in na slovenskem Štajerskem, se tega ni držala. Hitro so se „odlepile“ od nasprotnika in se umaknile na še nezasedena območja, da ne bi padle v sovjetsko vojno ujetništvo. Löhr ne bi storil nič drugače, kar kažejo njegovi poskusi navezati stike s poveljstvi britanske in ameriške vojske v

Italiji, vendar se mu je to ponesrečilo, ker je bila njegova vojska vendarle še pregloboko na jugoslovanskem ozemlju. Čeprav so visoki nemški vojaški funkcionariji ob vsesplošni vdaji nemške vojske govorili zavezniskim častnikom, da ni sile, ki bi mogla zadržati Löhra in njegovo vojsko, da se prebijeta do zahodnih sil, je bila ta sila vendarle tukaj, to je bila Jugoslovanska armada pod vrhovnim komandantom, maršalom Josipom Brozom Titom, takrat tretja največja vojska protifašistične koalicije. Löhr je bil 9. maja prisiljen poiskati stik z njo in se začeti pogajati; kot vemo, najprej v Letušu in nato v Topolšnici, kjer je v štabu 4. operativne cone podpisal listino o kapitulaciji. Te listine, ki jo je nato še nekaj dni kazal conski politikomisar Matevž Hace, zgodovinarjem še ni uspelo videti, kakor ne Löhrovega dnevnika, o katerem je na zaslišanju v ujetništvu

Pred nedavnim smo obhajali 40. obletnico konca druge svetovne vojne na evropski celinii. Splošna kapitulacija nemške vojske je bila podpisana 9. maja 1945 — toda na Koroških tleh se je vojna še nadaljevala vse do 15. maja, ko so se na Poljani pri Prevaljah končno vdale tudi še zadnje enote.

O vzrokih, zakaj se je druga svetovna vojna v Evropi končala ravno na Koroškem, razpravlja znani slovenski zgodovinar dr. Tone Ferenc v članku, ki ga ponatiskujemo iz revije Borec.

Uredništvo

povedal, da so mu ga odvzeli naši častniki. Listina o vdaji nemške vojske v Reimsu 7. maja 1945 je razstavljena v Britanskem imperialnem muzeju v Londonu. (Bomo kdaj videli listino z Löhrovo kapitulacijo v kakem jugoslovanskem arhivu ali muzeju?)

Naglo prodiranje obeh kril Jugoslovanske armade na sever, da se — po načrtu njenega vrhovnega komandanta, maršala Tita, in generalštaba — kot klešče skleneta na Karavankah, je Löhrovim enotam, ki so se tudi po njegovi kapitulaciji pomikale na sever in spotoma izročale orožje eno-

tam treh jugoslovanskih armad, je vedno bolj hromilo gibanje proti trem zelo ozkim dolinam — Šaleški, Mislinjski in Mežiški. Ze kmalu po splošni vdaji nemških oboroženih sil je 7. korpus osvobodil vse območje zahodno od Zidanega mosta z Ljubljano, enote 3. jugoslovanske armade, Prekmurska brigada in 1. bolgarska armada pa vse območje med Muro in Dravo s Ptujem in Mariborom. V tem vidim drugi vzrok, da se je vojna končala na slovenskem ozemlju.

Če je bila večina nemške vojske pripravljena odložiti orožje — najprej težko, ki ga je le s težavo vlekla s seboj, in nato tudi lahko — in se podati v jugoslovansko ujetništvo (precej enot je bilo namreč iz Grčije in Albanije in se niso čutile krive za zločine nad jugoslovanskimi narodi), pa ni bilo tako z jugoslovanskimi kvislingi in kolaboracionisti. In kakšne uniforme so nosili ti ljudje, ki jih navadno opredeljujemo s tema dvema izrazoma in včasih še s tretjim: kontrarevolucionarji, pa tudi še s četrtim: narodni izdajalci (v poslednjem času jih nekateri opredeljujejo še s petim: žrtve, z izrazom, ki ga za podobne primere drugod protifašistično razpoloženi ljudje ne uporabljajo)? Potem ko je nemški okupator še pred popolno partizansko osvoboditvijo Srbije odpeljal Nedičevo Srbsko državno stražo in Ljotičev dobrovoljski korpus ter bosansko-hercegovaške, liške in dalmatinske četnike na Primorsko v boj proti partizanom, so ostali na zasedenem ozemlju samo še hrvaški domobranci in ustaši, del črnogorskih četnikov, ki so se ločili od Mihailoviča (preostale so ustaši pobili na Lijeveču polju in v Jasenovcu) in nekaj manjših oddelkov slovenskih domobrancev z Dolenjskega, ki se niso mogli umakniti v Ljubljano in dalje čez Ljubelj na Koroško. Zlasti ustaši, zagotovo najodurnejša vrsta evropskih kvislingov oziroma kolaboracionistov, niso bili v nobenem primeru voljni za razorožitev in brez-pogojno vdajo Jugoslovanski armadi.

(Dalje v prihodnji številki)

Od nekdanj „nepremagljive“ nemške vojske so ostali le kupi orožja

RADIO — TELEVIZIJA

LJUBLJANA

PETEK, 7. 6.: 17.50 Poročila — 17.55 Naš prijatelj Tito, otroška serija — 18.10 Grizli Adams, ameriška nanizanka — 18.40 Na poti v inovacijsko družbo — 19.15 Cik cak — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.05 Človekovi možgani: Gibanje — 20.55 Ne prezrite — 21.10 Naša krajevna skupnost — 21.20 Naša krajevna skupnost — 21.30 Človekovi možgani: humoristična nanizanka — 22.20 Dnevnik — 22.30 Edithin dnevnik, za-hodnonemški film.

SOBOTA, 8. 6.: 8.00 Poročila — 8.05 Slovenske ljudske pravljice — 8.25 Slikajte z nami — 8.35 Naš prijatelj Tito, nadaljevanje — 8.50 Nihče kakor jaz, nanizanka — 9.20 Miti in legende — 9.35 Pedenjžep na izletu — 10.05 Kako je bilo, dokumentarni film — 10.35 Republiška revija MPZ Zagorje 84 — 11.05 Računalništvo — 11.30 Čudeži narave — Plenilci, kanadska dokumentarna serija — 11.50 Ljudje in zemlja — 12.25 Poročila — 16.05 Poročila — 16.10 Človekovi možgani: Govor, ponovitev — 17.00 Retrospektiva filmov Franceta Štiglica: Svet na Kajtarju, slovenski film — 18.40 Boj za obstanek — Pomoč iz zraka — 19.05 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.50 Vreme — 20.00 Pop delavnica, zadnja iz niza radijskih oddaj — 21.35 Zrcalo tedna — 22.00 Harrow House 11, ameriški film — 23.35 Poročila.

NEDELJA, 9. 6.: 9.00 Poročila — 9.05 Živ z av: Risanke Pravljice z vseh vetrov — 10.00 Grizli Adams, ameriška nanizanka — 10.25 Lampiao in Mario Bonita, brazilska

nadaljevanje — 11.05 Domači ansambli: Ansambel štirje kovači — 11.35 625, oddaja za slik z gledalci — 12.00 Pod lipo, prenos iz Dobrovega v Goriških Brdih — 13.30 Poročila — 13.55 Kam gredo divje svinje, ponovitev nadaljevanke — 14.55 Karlsruhe: EP v košarki (m) - Jugoslavija: Romunija, prenos — 16.35 Poročila — 16.40 Kukaraca, gruzijski film — 18.10 TV kviz - finale — 19.15 Cik cak — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.50 Vreme — 20.00 Pa naše - Stanovanjska pravica — 21.05 Portret Emira Kusturice, oddaja TV Sarajeva — 21.45 Športni pregled — 22.35 Poročila.

PONEDELJEK, 10. 6.: 17.50 Poročila — 17.55 Nihče kakor jaz, nanizanka — 18.25 Železniška postaja — 18.45 Podium, oddaja za mlade — 19.15 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.05 Lyttanova, angleška nanizanka — 21.00 Aktualno — 21.40 Lok izročilo in sporočilo, baletna oddaja — 22.30 Dnevnik.

TOREK, 11. 6.: 17.45 Poročila — 17.50 Naša pesem Maribor 84: UPZ Emil Adamič — 18.20 Miti in legende - Antični miti: Orest, nanizanka — 18.40 Periskop — 19.15 Cik cak — 19.25 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.05 Zaljubljeni, drama — 21.10 Integrali — 22.30 Dnevnik.

SREDA, 12. 6.: 17.45 Poročila — 17.50 Slovenske ljudske pravljice: Pehta in Bedanc — 18.10 Cvrtano de Bergerac, predstave SMG — 18.40 V kraljestvu zlatoroga, ponovitev izobraževalne oddaje — 19.10 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno

do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.05 Dolga ježa, ameriškomadžarski film — 22.40 Poročila s seje CK ZKS o kulturi — 22.30 Dnevnik.

ČETRTEK, 13. 6.: 17.45 Poročila — 17.50 40 zelenih slonov - Vrt zelenih zmajev, nadaljevanje — 18.15 Kositer — 18.40 Delegatska tribuna — 19.10 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.05 Tednik — 21.15 Franz Liszt, madžarska nadaljevanje — 22.10 Dnevnik — 22.25 Restrospektiva domače TV drame - M. Kranjec: Pot domov.

SLOVENSKE ODDAJE AVSTRIJSKEGA RADIA vsak dan od 18.10 do 19.00

Pe 7. 6.: Koroški liki: Ljudsko pesništvo in pripovedništvo pri koroških Slovincih (dr. R. Vospernik). Slovensko pravorečje: Poudarek, melodija in odmori pri govorjenju (prof. J. Messner).

So 8. 6.: Duhovni nagovor (mag. Bogomir Rakuša, kaplan v Spitalu). Voščila (M. Hartmann).

Ne 9. 6.: Mlini v podnu, Selah in Globasnici (dr. H. Lausegger).

Po 10. 6.: Oddaja v živo iz Hodiš: „Začetek na novo“.

AVSTRIJA I

PETEK, 7. 6.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Ruščina — 10.00 Šolska TV — 10.30 Preprosto srce — 11.50 Tom & Jerry — 12.05 Zgubljeno mesto Mexiko — 13.05 Poročila — 16.30 Za predšolske otroke — 16.55 Mini čas v sliki — 17.05 Pinocchio — 17.30 Anna Ciro & Co. — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes — 20.15 Nerešeni akti kriminala — 21.20 To so bili časi — 22.05 Šport.

SOBOTA, 8. 6.: 9.00 Poročila — 9.05 Italijanščina — 9.35 Francoščina — 14.30 Svet se narobe obrača — 17.05 Kdo rokodelci z nami? — 17.30 Fraggles-i — 18.25 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 20.15

Made in Austria — 22.50 Večer šansonov.

NEDELJA, 9. 6.: 11.00 Ura tiska — 12.00 Računalniška družina — 14.50 Kriki iz globine — 17.15 Lutkovna predstava — 20.15 Komedija — 21.30 Nič več ne gre — 22.35 Nočni studio — 23.40 Poročila.

PONEDELJEK, 10. 6.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 12.00 Kako naj povem bolniku — 16.30 Za predšolske otroke — 19.0 Avstrija danes — 20.15 Ponedeljski šport — 21.08 Kuharski mojstri — 21.15 Magazin — 22.00 Takrat — 22.05 Dokumentacija — 22.50 Poročila.

TOREK, 11. 6.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Italijanščina — 10.00 Šolska TV — 10.30 Avstrija — 12.00 Takrat — 17.05 Nils Holgersson — 20.15 Poročila in ozadja — 21.15 Bogat in reven — 22.00 Glasbena scena 85 — 22.45 Galerija — 23.15 Poročila.

SREDA, 12. 6.: 9.00 Poročila — 9.05 Tudi pošaliti se je treba — 9.30 Francoščina — 10.00 Šolska TV — 10.30 Perfektni gentlemani — 12.05 Poročila in ozadja — 17.35 Nenavadne počitnice — 20.15 Hotel — 21.50 Zrcalne slike — 23.35 Poročila.

ČETRTEK, 13. 6.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Dežela in ljudje — 10.00 Šolska TV — 10.30 Hotel — 17.30 Perrine — 20.15 Argumenti — 21.50 Tekmovalni mednarodni Beethovnov klavirski koncert 1985 — 0.00 Poročila.

Slovenski VESTNIK

Izdajatelj in založnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Gasometergasse 10. Uredništvo: 9020 Celovec, St.-Reprecht-Strasse 19/IV, tel. (0 42 22) 54 0 42, telex 42 20 86 sndk a. Uprava: 9020 Celovec, Gasometerg. 10, tel. (0 42 22) 32 5 50. Tisk: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje.

„...hier wird deutsch gesprochen...“

pravi deželna poslanka Altersberger v Žitari vasi!

16. občinskim odbornikom žitarskega občinskega odbora se zdi nujno „ponemčiti“ napise v dvojezični šoli Žitara vas. Z Iglasovi ÖVP, FPÖ in SPÖ je bil v ponedeljek zvečer sprejet proti trem glasovom Enotne liste Žitara vas sklep, da je „treba protizakonito nameščene dvojezične napise odstraniti!“

Kdo tukaj res protizakonito ravna, za nas sploh ni dvoma, saj je občina celo po zakonu o narodnih skupinah dvojezična. Tudi šolarji in starši vedo, da so se v tej šoli otroci že vedno učili slovenskega jezika — če so starši le hoteli. Le nekateri naduti priseljenci in nestrpneži bi radi izbrisali slovenski jezik iz teh krajev. Neverjetno je, kar si je upala trditvi övp-jevska deželna poslanka in članica žitarskega občinskega odbora gospa Hilde Altersberger. Ko je jezno odgovarjala občinskemu mandatarju Haberniku, ki je dolžil večino, da sprejema krivične sklepe proti manjšini, je zakričala: „Wir leben in Österreich, hier wird deutsch gesprochen, weil wir leben nicht auf jugoslawischem Boden!“ Dodala je, da že 27 let živi v tem kraju, pa še ne zna slovensko, kar pa tudi ni treba!

Te izpovedi morda najboljše dokumentirajo v kakšnem duhu je bil na zadnji občinski seji predložen nujnostni predlog ljudske stranke za odstranitev dvojezičnih napisov v šoli. Že sam nujnostni predlog pa je nabasan z neresnicami, saj se celo sklicuje na odločitve vrhovnih sodišč!

Občinski odborniki Enotne liste so dali takšnim nestvarnim trditvam pravi odgovor. Joza Habernik je dejal, da je ta nujnostni predlog protizakonit, saj nasprotuje členu 7 državne pogodbe. Tine Hribernik pa je rotil odbornike večinskih strank, ki so sami doraščali s slovensko materinščino, naj ne glasujejo za sklep, ki je sovražen otrokom.

Vrhu tega so slovenski mandatarji zavrnilo trditev, da so dvojezični napisi povzročali komu težave ali da so stalno skrbeli za nevšečnost. Tudi mandatar FPÖ ni vedel povedati v čem je provokantnost teh dvojezičnih napisov. Habernik pa ga je poučeval, da so takšni napisi pomoč za ustvarjanje zdrave zavesti in za krepitev značaja. Vsekakor pa ni mogoče ponoviti vseh neresnic in neprijaznosti napram slovenski narodni skupnosti, čeprav je treba povedati, da je župan Posod spet govoril o nameščanju dvojezičnih napisov kot akciji, ki je bila izvedena „v nočnih in meglenih razmerah“. Ko mu je eden izmed poslušalcev dejal, da se laže, ga župan ni zavrnil!

Značilno za trenutni pakt med

SPÖ in ÖVP v Žitari vasi je tudi, da so vse predloge Enotne liste postavili na 20. mesto dnevnega reda in da so hladnokrvno odklonili zahtevo po subvenciji za televizijski pretvornik, ki ga je SPD Trta postavila tudi zato, da bi se izboljšalo tudi sprejemanje drugega programa ORF.

Večina žitarskih občinskih odbornikov torej ni imela nerazumevanje samo za zahtevo narodno zavrednega slovenskega občinstva, tudi za televizijske probleme ostalega prebivalstva ni kazala posluha. Prebivalstvo si bo to zapomnilo!

80-letnik Ferdinand Turk (3. z desne) v krogu svoje družine prejema čestitke zastopnikov Posojilnice Borovlje (PoBo).

PISMO BRALCA

Je skrb za pivovarno pristna?

Zelo zaskrbljen za obstoj pivovarne v Štihu (Sorgendorf) daje gospod Herbert Miklin v nekem pismu bralca, z dne 23. 5. 1985, pobudo za preiščevanje. Če hočemo preiščevati, potem predlagam, preiščujmo manj enostransko.

Kmečko-gospodarski zadrugi Pliberk očita, da ogroža obstoj podjetja v Štihu. Ta ugotovitev je podtikavanje, manjka ji vsakršna stvarna podlaga.

„Zadruga-Markt“ zaskrbljenemu avtorju pisma vsakčas lahko razkrije, da dobiva v primerjavi z drugimi pliberškimi odjemalci precejšen kvantum piva znamke „Schloßbräu“.

Čudno pa je, da zbujajo avtorjev pozornost — pri svojem skrbnem opazovanju — le letaki Kmečko-gospodarske zadruge. Je možno, da je podlaga za to, treba iskati v drugih ne-gospodarskih virih? Drugače bi že davno moral opaziti, da ponujajo druge pliberške trgovine že precejšen čas različne domače in inozemske znamke piva. Nadalje je presenetljivo, da je gospod Miklin pri svojih opazovanjih čisto nenamerno prezrl kako Raiffeisenova zadruga v Pliberku ponuja isto znamko piva, ki ga tako moti pri Zadrugi. Kmečko-gospodarska Zadruga ponuja poleg piva znamke „Schloßbräu“ tudi še drugo znamko iz tržno-gospodarskih vzrokov (povpraševanje do-loča ponudbo) in ne nazadnje, ker hočemo obdržati konkurenčnost. Ne samo pivovarna v Štihu se upravičeno bori za ohranitev delovnih mest, tudi Zadruga mora preiščevati o tem, kako bo zagotovila 25 delovnih mest.

Gospod Miklin zatrjuje, da se noreče vmešavati v delovanje Zadruge, toda da pritegne njegovo pozornost tako močno ravno slovenska zadruga, govori svoj jezik.

Pri teh preiščevanjih si stavljamo upravičeno vprašanje: kdo vara koga?

inž. Kapun
predsednik
Kmečko-gospodarske zadruge
Pliberk

— ŠPORTNI VESTNIK — ŠPORTNI VESTNIK —

SAK prvak, Sele rešene, Šmihel še ogrožen

Po 24. kolu je v vzhodni podligi definitivno padla odločitev: SAK je po enoletni odsotnosti spet „koroški ligaš“! Slovenski akterji so v Liebenfelsu, ki je nujno potreboval točke za nadaljnji obstoj v podligi, s poprečno formo odnesli zmago. „Zlati“ gol je dal v 85. minuti Marjan Velik; Liebenfels je zdaj v neizglednem položaju, samo teoretično se še lahko reši. Odigrano kolo je bilo nasploh zelo uspešno za slovenske nogometaše — tri tekme, toliko zmag! Poleg SAK-a sta zmagali tudi ekipi DSG Sele (2:1 proti Zrelec) in ASKŠ Šmihel (3:1 proti Šentandraž). Selani tako zagotovo ostanejo naprej v podligi, Šmihelčani pa se bodo v preostalih dveh tekmah borili proti kvalifikaciji, torej proti dvanajstemu mestu! Celovška klubna ASV (4:1 proti Velikovcu) in KAC (2:1 v Weitensfeldu) sta prese-netila z agresivno igro. Petkrat se je stresla mreža na labotskem derbiju, kjer je St. Leonhard ugnal Volšperk tesno s 3:2, potem ko se je polčas glasil še 0:1! Boroveljčani so po dobri igri zasluženorezimirali v Dobrli vasi — 2:2.

Liebenfels — SAK 0:1 (0:0)

Liebenfels, 200, Kandolf.

Gol: Velik (85).

Začetek je bil tokrat neobičajen in za slovenske športnike nepričakovan! Kapetan domačega moštva, Messner, je predal kapetanu SAK Sadjaku šopek rož za naslov koroškega nogometnega prvaka 1984/1985 v vzhodni podligi. Mar je to bila le narejena prijaznost? Verjetno so domačini mislili, da se po teh čestitkah sakovci na igrišču ne bodo potrudili in le-te takorekoč pustili zmagati, češ SAK itak ne potrebuje več točk! No, tako hitro in enostavno to ne gre. Slovenski klub je pošten klub in tudi njemu od današnjega dne še noben nasprotnik ni „podaril“ zmage in točke.

Spekulacije domačinov so bile odveč. Trener Jagodič se je samo nasmihal, ko je to izvedel: „Moram reči, da kot fair športnik še nikoli nisem bil in ne bom pripravljen za „takšna pogajanja“. To ni športno ravnanje napram ostali konkurenci, razen tega se kaj takega prej ko slej maščuje. Liebenfels brez nadaljnje lahke zmage, ampak potem mora zaigrati bolje od SAK-a. Zmagali bomo!“

Raven igre ni bila visoka. Po eni strani je peklensko pripekalo sonce in po drugi strani je bil nasprotnik vse drugo kot nevaren. Sakovci so se pač le toliko trudili, da so gospo-

darili na igrišču. Vendar so bili pred nasprotnim golom neučinkoviti. Najlepšo priliko za zadetek — pred polčasom — je izpustil poškodovani Polanšek, ki sam pred vratarjem Raabom ni bil dovolj odločen. Pozneje ga je zamenjal Rudi Urban. Sodnik Kandolf ni bil vedno na mestu, npr. je številki 7 od Liebenfelsa kar dvakrat (!) — to je po pravilih že izključitev — pokazal rumeni karton!

Zadnje četrte ure je Jagodičeva enajsterica zaigrala bolj napadalno, vendar po geslu „raje vrabca v roki kot golobčka na žlebu“. Sledile so lepe akcije in eno od teh je srednji napadalec Marjan Velik hladnokrvno izkoristil. Z glavo je prevaral drugače zanesljivega domačega vratarja in pet minut pred koncem srečanja povedel SAK z 1:0. Ostalo je pri tem rezultatu, čeprav Gregorič še v isti minuti od blizu ni spravil žoge v prazen gol! Zmaga je bila vsekakor zaslužena, z njo vred pa se je Slovenski atletski klub pod novim odborom in trenerskim vodstvom ponovno vrnil nazaj v I. koroško ligo!

Spremenjena postava: Mrkun; Wieser, Stern, Woschitz, Sadjak; Jovičević, Raczynski, Kreutz, Polanšek; Gregorič Velik (zamenjava: Urban).

Selani ostanejo v podligi!

SELE : ZRELEC 2:1 (0:0)

Sele pod Košuto, 250, Mayr.

Gole: Jakopič (49. enajstmetrovka)

in Travnik (55.) oz. Jabornig (82. enajstmetrovka).

Po tretji zaporedni(!) zmagi vemo: DSG Sele, moštvo, ki ga trenira nekdanji SAK-igralac Jože Fera, si je kot novinec s svojimi lastnimi močmi zagotovil obstoj v vzhodni podligi! Sicer Selani še trikrat nastopa-

jo, toda ker je Liebenfels izgubil in povrh še Velikovec, so lahko brez skrbi.

Domačini so bili v stalni terenski premoči, a stoodstotnih piložnosti za zadetek ni bilo. Do polčasa se ni stresla mreža — 0:0. Takoj po mejnaji strani je v šestih minutah minul začetni furiozo. Jakopič iz najstrožje kazni in najboljši selski strelec „ridovec“ Travnik sta fiksirala

Šmihelčane čaka SAK

SMIHEL : ŠENTANDRAŽ 3:1 (2:0)

Šmihel, 200, Wieser.

Gole: Lubas (29.). Vavče (31.) in

Pajenk (70.) oz. Preiml (82.).

Se dva nastopa imajo Šmihelčani v tekoči sezoni; trenutno se nahajajo na lestvici na devetem mestu. Iz štiriindvajsetih tekem so zbrali 23 točk, kar pa še ne bo zadostovalo za obstoj v podligi (kajti dvanajsti — zdaj Velikovec — mora v kvalifikaciji). Naslednji teden šmihelški nogometaši gostujejo v Celovcu pri Slovenskem atletskem klubu. Po eni strani so Kristof & Co veseli, da SAK ne potrebuje več točk, po drugi strani pa točno vedo, da ne morejo računati na njegovo podporo. Letošnji „že“ prvak vzhodne podlige bo postal pravolinijsko in bo igral na zmago. „Šmihelčani se morajo sami rešiti“, je dejal sekcijski vodja SAK Albin Waldhauser.

Kako so igrali Šmihelčani? V neposrednem dvoboju so minulo nedeljo doma porazili Šentandraž prepričljivo s 3:1. Vodili so že 3:0, preden so gostje vsaj enkrat zadeli. Nevarnost poraza nikdar ni obstojala. To dokazuje, da so se domačini vestno pripravili na „odločilni“ spopad. Celotno moštvo se je predstavilo v dobri formi, borilo se je za vsako žogo. Trud ni bil zaman, kajti zmaga je bila za Šmihelčane življenjsko važna. Če so „zreli“ za podligo, bodo preverili v nedeljo popoldan na Koschatovem igrišču (v Celovcu) sakovci, ki se bodo borili „samo“ še za čast in honorar. Gledalci pridite si ogledat slovenski derbi!

Postava: Guetz; Andrej, Suler,

Lopinsky, Motschnig; Vavče, Blažej, Pajenk; Lubas, Krausler, Berchtold.

(Zamenjava: Britzmann, Berchtold).

Prvi razred

Töplitsch — Kostanje	0:1
Bilčovs — Gospa sveta	2:1
Treibach — Kotmara vas	5:1
Klopinj. jezero — Šmarjeta v R.	5:0
Zelezna Kapla — Globasnica	2:2
Šentpavel — Žitara vas	3:2

Drugi razred

Šentpeter — Metlova	2:12
Reichenfels — Zvabek	2:0
Tinje — Maria Rojach	0:2
St. Egyden — Bistrica	3:0
SAK p. 23 — Liebenfels p. 23	4:2
(SAK v gosteh!)	

deseto sezonsko zmago. Tik pred koncem je sodnik še enkrat pokazal na kritično točko, tokrat za Celovčane. Jabornig je olepšal rezultat na 1:2. V ostalem so gostje popolnoma razočarali in že mislijo na prvi razred!

Postava: Užnik; Jakopič, Oraže, Čertov, Hribernik; Fera, Olip, Golec; Travnik, Hobel, Hribernik. (Zamenjava: A. Čertov).

Šahovski dvoboj Koroška-Opatija

Dvoboj med izborom Koroške in Opatijo na dvajsetih deskah se je preteklo soboto v Celovcu končal z rezultatom 12,5 : 7,5 za Koroško.

Na prvi deski je vele mojster Robatsch dosegel remi proti IM Rukovini, ki je imel za 50 Elo-točk več od celovškega vele mojstra. Na sedmi deski je Norbert Perko (Sveče) prepričljivo premagal mojstrskega kandidata Djakovca. Prav tako so zmagali Joži Gallob iz Bekštanja ter mlada koroška talenta Guido Kaspret in Heimo Thaler, remiziral pa je med drugim Brandner iz Sveč.

Nesrečno je zgubil MK Jurij Deisinger (Pošta) na peti deski proti MK Troskotu, poražen je bil tudi Legat (Bekštanj).

Na nedeljskem hitropoteznem turnirju pa so se Jugoslovani revanžirali in pošteno porazili oslabljeno koroško reprezentanco (brez Robatscha, Thalerja itd.).

OKREPITEV ZA SŠZ

Z 1918 Elo-točkami bo Alojz Gallob, bivši igralec Bekštanja, od zdaj naprej igral na prvi deski šahovskega društva Slovenske športne zveze. Transfer igralca, ki je že šahiral v koroški ligi, je bil izveden v zadnjem trenutku prestopnega roka in pomeni precejšnjo okrepitev za slovenski klub.

Najprej so mislili ustanoviti lasten šahovski klub, sedaj pa se bodo bilčovski šahisti vključili v Slovensko športno zvezo in tam sestavili tretje moštvo (SD SŠZ III)!

Pri Antoniču na Reki od 8. do 30. junija

TEDEN JADRANSKIH RIB
Mize lahko rezervirate pod tel. št. 04253-2241

NOGOMETNI TERMINI

v soboto 8. 6. 1985

16.15 Sele p. 23 — Dobrla vas p. 23

18.00 Sele — Dobrla vas

v nedeljo 9. 6. 1985

16.00 SAK p. 23 — Šmihel p. 23

18.00 SAK — Šmihel

Po tekmi bodo igralci in gledalci na Koschatovem igrišču praznovali naslov prvaka.

Vsi prisrčno vabljeni!

inex adria airways

Letalske ponudbe „Poletje 85“

IZ LJUBLJANE V:

- BEOGRAD — v delavnikih
- DUBROVNIK — v petkih, sobotah in nedeljah
- PULO — v ponedeljkih, sobotah in nedeljah
- SARAJEVO — v delavnikih
- SKOPJE — v delavnikih
- SPLIT — v sredah, petkih in sobotah
- TITOGRAD — v torkih in četrtekih
- TIVAT — v četrtekih

Vsak četrtek:
LJUBLJANA—
BEOGRAD—
LARNACA
(Ciper)

IZ PORTOROŽA V:

- BEOGRAD — vsak četrtek
- TIVAT — vsak četrtek

Informacije in prodaja vozovnic

Celovec: potovalni urad CARTRANS, Pavličeva 7, tel. 04222/51 26 80
potovalni urad SPRINGER
Gradec: Štajerski potovalni urad (Steirisches Reisebüro) in pri vseh turističnih agencijah v Jugoslaviji
Zastopstva: Beograd, Sarajevo, Skopje, Titograd, Zagreb

inex adria airways